

ביום א' דראש השנה,
בשעה 3:00 לפנות בוקר,
נכנסתי למרן הגרי"ש
אלישיב זצ"ל. הוא החווה
לי על הגמרא הפתוחה
לפניו ואמר לי: 'להתחיל
את השנה עם התחדשות'

כתיבה וחתימה טובה

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 451

פנינים לראש השנה פ"ה

"הגעתי לבית מרן, ונכנסתי פנימה. הרב אלישיב זצ"ל היה שקוע בלימודו בכזה גישמאק נפלא, אשרי עין ראתה. הפנים שלו זרחו באור של יום טוב, הוא היה שקוע בגמרא, והאיר את החדר, ממש האיר! חיוך מיוחד שכן על פניו כשלמד בכזאת מתיקות. כשהבחין בי מרן הוא נבהל"

הגאון רבי משה פריד שליט"א, מחבר שו"ת 'וישמע משה', מספר על שיעור המוסר הנוקב שזכה לשמוע מפיו של מרן הגרי"ש אלישיב לפנות בוקר של ראש השנה תשע"ט

יעקב א. לוסטיגמן

את המעשה הבא שמענו מפיו של הגאון רבי משה פריד שליט"א, בעל שו"ת 'וישמע משה', ועורכו של גיליון 'וישמע משה' שיצא שמעו הטוב מקצה העולם ועד קצהו. זכה הגר"מ פריד שליט"א, לחיבה יתירה ומיוחדת במינה אצל מרן פוסק הדור רבינו הגריש אלישיב זצ"ל, ובמשך שנים היה מגיע לביתו יום יום לשוחח עמו בסוגיות שונות, ולהציג בפניו שאלות מעניינות בהלכה, ומרן זצ"ל היה מייקרו מאוד. וכך מספר לנו הגר"מ פריד שליט"א, על 'שיעור מוסר' מיוחד במינו ששקבל באופן אישי ממרן הגרי"ש אלישיב, לפנות בוקר של ראש השנה של שנת תשע"ט, שיעור שכדאי לכל אחד ללמוד וגם להפנים אותו:

"במשך השנים השתוקקתי מאוד להתברך מפיו של מרן זצ"ל בברכת 'שנה טובה' בליל ראש השנה, אבל לא זכיתי לכך משום שכחסידי בעלזא אני מתפלל מדי שנה בצלו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא, ועד שמסתיימת התפילה אצלנו, ממהרים לסעוד את סעודת החג, ומיד לאחר מכן מתחיל ה'טיש' של הרבי שמסתיים בשעות הקטנות של הלילה, כשהרב אלישיב כבר קם משנתו הקצרה לעבודת היום של ראש השנה", מספר הרב פריד. "אמנם יכולתי להגיע למרן בזמן ההפסקה בצהריים, אבל המנהג הוא שמברכים בברכת 'תיכתב ותיחתם לאלתר לחיים טובים', רק בליל

ראש השנה וביום כבר מאחלים 'גמר חתימה טובה'. "בשנת תשע"ט, כשמרן כבר היה בן 99, נפל בדעתי רעיון נפלא... אני אלך להתברך מפי הרב אלישיב אחרי שמסתיים ה'טיש' בבעלזא. הרי כשהטיש מסתיים, מרן כבר קם, ואם כן אוכל לבקש ממנו שיברכני בברכת שנה טובה כתיבה וחתימה טובה לפני שאלך לישן...

"ואכן, התפללתי בבעלזא ולאחר מכן הסתופפתי בצלו של הרבי שליט"א ב'טיש', כשלאחר מכן, בערך בשעה 3:00 לפנות בוקר,

המשך בעמוד 3

ופעם טען לפני הרבש"ע כבן המתחטא לפני אביו: "רבש"ע למען כבוד שמים יותר משתלם להשאירני בעולם לחיות.. ופעם אמר בתפילתו: "נכון אני לא בסדר, אך אטו חשוד אני לפניך להיות מזיד חס ושלום"....

מרן פוסק הדור הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

על תוכן עבודת המלכויות המיוחדת דראש השנה ועבודת מגדולי ישראל

מלך על כל הארץ (מתוך תפילת ראש השנה)

הנה עיקר עבודת היום בראש השנה הוא "מלכויות", וכמו שכתב הנפש החיים (שער ב, פי"א) "עינינו הרואות בנוסח תפילת ר"ה שהוא מסודר מראשו עד סופו רק על כבוד מלכותו יתברך שמו שתעלה כבתחילה קודם חטא אדם הראשון".

וביותר מזה מבואר בנוסח ברכת "קדושת היום" דראש השנה, שאין חותמין בנוסח "מקדש ישראל והזמנים" כשאר המועדים, אלא חותמים "מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזכרון", [ודלא כשאר המועדים שאין אומרים "מקדש ישראל וחג המצות" וכדו'], ונראה מזה יסוד גדול בגדר "מלכויות" דראש השנה, שהמלכויות הוא עצם סבת קדושת היום, ודלא כשאר מועדים שהיום קדוש מצד עצמו להיות "מקרא קודש", אלא שמלבד קדושת היום יש בו גם מצות מצה וסוכה וכדו'.

ומעתה ראוי לברר מהו תוכן עבודת המלכויות המיוחדת ליום זה, והלא בכל יום אנחנו ממליכים את הקב"ה באמירת קריאת שמע שחרית וערבית ומקבלים עלינו עול מלכותו, [שהלא אמירת "שמע ישראל" פירושו "קבל ישראל", והיינו קבלת עול מלכות שמים וכמו שכתב הרשב"א בתשובה ח"ה סי' נ"ה], וא"כ מה נתחדש ביום ראש השנה, יותר מקבלת עול מלכות שמים בק"ש בוקר וערב. ונראה בביאור הדבר, שבכל יום בקריאת שמע אין אנו 'מכתירים' את הקב"ה למלך אלא 'מאשרים' שהוא מלך כל הארץ ע"י שאנו מקבלים על עצמנו לקיים דבר מלכותו, אבל בראש השנה אין אנו רק 'מאשרים' שהוא מלך, אלא גם 'מכתירים' אותו למלך על כל הארץ ע"י קבלת עול מלכות שמים.

וטעם הדבר הוא מפני שראש השנה הוא יום בריאת העולם שבו נעשה הקב"ה כביכול למלך, וכפי שיסד הפייטן בתפילת 'אדון עולם', "לעת נעשה בחפצו כל, אזי מלך שמו נקרא", והרי מבואר שרק לאחר שנגמרו מעשיו של הקב"ה בבריאת העולם אזי "מלך שמו נקרא", דאין מלך בלא עם. ובכל שנה ושנה ביום זה מתעורר הארת חידוש מלכות שמים כמו בעת בריאת העולם, ועל כן ביום זה מוטל עלינו להכתיר את הקב"ה על ידי שנקבל עלינו עול מלכותו, ועי"ז באמת "מלך שמו נקרא".

ומטעם זה תיקנו לנו חז"ל אמירת פסוקי מלכויות בראש השנה, כדי שמתוך קריאת פסוקים אלו בהתבוננות, נגיע להכרה גמורה

שהקב"ה מלך ומשגיח על כל הבריה, ועי"ז נקבל על עצמינו עול מלכות שמים להיות עבדיו ומשועבדים בכל רגע לקיום מצוותיו, וניתן בכך 'כתר מלוכה' לקב"ה.

עיקר מצות היום הוא מלכויות, וכשם שבפסח כל אחד מבין שצריך לקיים את עיקר מצות היום שזהו אכילת מצה, ואם אינו אוכל מצה הרי הוא מופקע לגמרי מהחג, או בדומה לזה בסוכות כל אחד מבין שצריך לשבת בסוכה ובלא זה הוא מופקע לגמרי מחג הסוכות, כך גם בראש השנה צריך לידע שמי שאינו עוסק במלכויות ואינו מקבל על עצמו עול מלכות שמים הרי הוא מפקיע עצמו מעיקר עבודת היום, ולא נכנס כלל למפתן שערי עבודת ראש השנה. ולכן מלכותו ברצון נקבל על עצמנו בשמחה רבה, ונזכה היום לישועה ממש להיות קרובים מאוד לאלוקינו ית"ש.

יותר משתלם לכבוד שמים להשאיר אותי בחיים...

מו"ר הגר"מ שניידער זצ"ל היה מתפלל בבכיות ודמעות, ובמיוחד בתפילות ימים נוראים שאז היה רגיל לדפוק בחזקה על השולחן באמצע תפילת שמונה עשרה באומרו "טאטע, טאטע, עד מתי נסבול בגלות המרה הזאת. ופעם טען לפני הרבש"ע כבן המתחטא

ימושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע... "אולי ימושני אבי והייתי בעיניו כמתעתע".. וכך חזר וקרא הפסוק הלך וחזר הרבה פעמים בהתרגשות גדולה ובניגון מוסרי.

והדברים נוראים, שלאחר שהתרפק על בוראו בעבודת התפילה כבן המתחטא לפני אביו, עדיין לא אמר די בכך, וחשש אולי לא הגיע לשלמות האמיתי לבוא בלב שלם לפני אביו שבשמים.

ויתכן להוסיף עוד בזה, עפ"י מה שהזכירו הספרים שלפעמים האדם מאריך מאוד בתפילה, ועי"ז נופל בתוכו רגשות גאווה שהוא צדיק גדול, ואז יוצא שכרו בהפסדו, ועל כן הזדרז המשגיח מיד לאחר התפילה לחשוב לעצמו מחשבות מוסר מי אמר שהקב"ה מרוצה ממנו, וחזר וקרא הפסוק לעצמו "אולי ימושני אבי" מתוך כוונה שאולי אם הקב"ה יבדוק אותי, ימצא בו מומים עפ"י מעשיו, ויהיה בעיניו כמתעתע ח"ו.

(קטעים מלוקטים מתוך ביאורים והנהגות על המועדים)

לפני אביו: "רבש"ע למען כבוד שמים יותר משתלם להשאירני בעולם לחיות.. ופעם אמר בתפילתו: "נכון אני לא בסדר, אך אטו חשוד אני לפניך להיות מזיד חס ושלום"....

רצה לראות מה המשגיח עושה לאחר שמסיים תפילה ארוכה כזאת

המשגיח דשייבת מיר הגאון רבי ירוחם זצ"ל, היה מאריך מאוד בתפילת שמונה עשרה בליל ראש השנה, וגם לאחר שבישיבה כבר גמרו את התפילה ואת הסעודה הוא עודנו היה עומד ומתפלל, והנה תלמידו הגאון רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל (לימים משגיח דשייבת לייקווד) רצה לראות מה המשגיח עושה לאחר שמסיים תפילה ארוכה כזאת, והסתתר במקום סמוך אליו, ושמע איך הוא חוזר ואומר לעצמו בניגון מעורר את הפסוק (בראשית כז, יב): "אולי

המשך מעמוד 1 | הגאון רבי משה פריד שליט"א

"אחרי שבירכני החווה מרן על הגמרא שהיתה פתוחה לפניו ואמר לי בהאי לישנא: "אנפאנגען דעם יאהר מיט התחדשות" - להתחיל את השנה עם התחדשות, וכוונתו היתה על עצמו שהוא לומד עכשיו עם הרגשה של התחדשות.

"יצאתי משם והרגשתי שקיבלתי פה שיעור מוסר שלא אשכח כל ימי חיי. יושב לו יהודי בן 99! לא בן 70, לא בן 80 ואפילו לא בן 90, הוא בן 99 אחד האנשים הכי זקנים בעולם, הוא הגיע לפסגת הפסגות, מנהיג הדור רבנא דעמיה מדברנא דאומתיה, הקברניט שמנווט את כל עולם התורה, והוא מתחיל ללמוד עם התחדשות, יש לו מושגים של בחור בן 14 כביכול. כמובן שההשגות שלו היו אחרות לחלוטין ואין לנו אחיזה בהן, אבל בהתחדשות הוא היה ממש כמו בחור צעיר. ומה נענה אנן אבתריה? אפשר לראות אברכים בגיל 25 שמרגישים שהם כבר זקנים וכבר אבדה תוחתם חלילה וחלילה. מי מדבר על אנשים בגיל 50 או 60, כבר נראים כמו סחבה משומשת... יהודי בן 99! הוא מתחיל את השנה בהתחדשות".

"מבהיל על הרעיון!"

הייתי עייף מאוד כמובן, אחרי כל ההכנות של ערב יום טוב, והתפילה הממושכת והסעודה והטיש, העייפות היתה גדולה מאוד, אבל החלטתי שאני לא מוותר ועומד בהחלטתי מערב יום טוב להגיע למרן בליל ראש השנה. ואכן יצאתי להליכה מקריית בעלזא לכיוון הבית המפורסם שברח' חנן בשכונת מאה שערים, מרחק הליכה לא קטן.

"הגעתי לבית מרן, ונכנסתי פנימה. הרב אלישיב זצ"ל היה שקוע בלימודו בכזה גישמאק נפלא, אשרי עין ראתה. הפנים שלו זרחו באור של יום טוב, הוא היה שקוע בגמרא, והאיר את החדר, ממש האיר! חיוך מיוחד שכן על פניו כשלמד בכזאת מתיקות. "כשהבחין בי מרן הוא נבהל ברגע הראשון, ושאל אותי מה מעשי אצלו בכזאת שעה. אמרתי לו מיד שהכל כשורה ב"ה ואל אירע שום דבר חריג, אבל הגעתי הנה כי עז רצוני להתברך מפיו בברכת 'שנה טובה'. אמרתי לו שאמנם אצלו כבר בוקר, אבל אצלי עוד לילה ולכן אני יכול להתברך בברכת כתיבת וחתומה טובה שהרי טרם האיר השחר.

מערכת גליון 'לקראת שבת'

מאחלת לאלפי מזכי הרבים, הכותבים הנכבדים, הקוראים הנאמנים והמפיצים היקרים

שתזכו לשנה טובה, כתיבה וחתומה טובה

שנה של שמחה ובשורות טובות

שנה שבה נזכה לבשר קול מבשר,

בביאת משיח צדקנו ובבנין בית תפארתנו

באמירת 'אבינו מלכנו' שלאחריה, זעק בתפילה גדולה ומרה שהרעידה את אמות הסיפים וטלטלה את כולנו טלטלה עזה "אבינו מלכנו שלח רפואה שלימה לחולי עמך - ובפרט לנחום בן חיה קישא"

שביבי אורה משולי אדרתו הטהורה של אחד מגדולי בעלי התפילה בעולם הישיבות, מרן ראש ישיבת 'קריית מלך' הגאון הגדול רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, מפי תלמידו הקרוב ונאמן ביתו רבי שמעון גוטליב שליט"א אשר היה מקושר עמו בימי חייו

יעקב א. לוסטיגמן

אחת הדמויות הייחודיות מבין בעלי התפילה הגדולים בעולם הישיבות, היתה דמותו האצילית ומלאת ההוד של מרן ראש ישיבת 'קריית מלך' הגאון הגדול רבי שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל, שבמשך שנים רבות היה משמש כבעל תפילה, תחילת ביישיבת 'חברון' שם ירש את מקומו כבעל התפלה ממורו ורבו בעבודת התפילה של הימים הנוראים, מגיד המישרים הנודע רבי שלום שבדרון זצ"ל.

רבי שלום נוהג היה להתפלל בנוסח מיוחד מאוד, על פי המקובל מדורי דורות ביישיבת חברון, ורבי שמואל יעקב שמע אותו במשך שנים, ונחרט הנוסח בלבו. לימים היה בעצמו לבעל התפילה בהיכל הישיבה אשר בשכונת גאולה, והיו יהודים של צורה, גדולי תלמידי החכמים של ירושלים באים ממרחקים כדי להתפלל בהיכלה של ישיבת חברון במיוחד כדי לשמוע את תפילותיו הנרגשות של הגרש"י בורנשטיין זצ"ל, ולהעלות יחד עמו להיכלות גבוהים של דביקות בה' והמלכתו על כל הארץ בימי הדין, ראש השנה ויום הכיפורים.

לכבוד הגיליון המיוחד של ראש השנה, פנינו לשוחח עם הרב רבי שמעון גוטליב שליט"א, שהיה קשור עמו מאוד בימי חייו. וזכה ליצוק מים ע"י שנים רבות

אפשר לדבר שבועות שלמים על עבודת הקודש של ראש הישיבה זצ"ל בימים הנוראים, פותח הרב גוטליב. "כמובן שאשתדל לקצר ולתמצת בגלל קוצר היריעה, נתמקד בעיקר בעבודת התפילה שלו, אבל לפני כן רק נציין שכל הגישה שלו לראש השנה היתה מאוד מאוד מיוחדת.

ראש הישיבה זצ"ל היה רגיל לחזור על הנהגת הרב מבריסק זצ"ל, שבערב ראש השנה היה מכנס את בני ביתו, והיו אומרים מזמורי תהלים בקול נרגש, כאילו עתה עת צרה, וכביכול מלחמה עומדת בפתח. אף ראש הישיבה מרבה היה באמירת תהלים, וגם היה נוסע לקברי צדיקים יחד עם תלמידיו, לומר שם פרקי תהלים, כדי שיעוררו רחמי שמים.

בערב יום הכיפורים היה מתקשר לאישים שעסקו בקירוב רחוקים - פעם היה זה רבי נח וינברג ופעם היה זה רבי ישראל בראד והיו גם אחרים - והיה מבקש את ברכתם.

ולמה דווקא ברכה של מי שעסקו בקירוב רחוקים? כי חז"ל הרי אמרו במסכת בבא מציעא, שמי שמוציא יקר מזולל, אפילו הקב"ה גוזר גזירה הוא מבטלה. "אם כן, בידכם, המקרבים יהודים תחת כנפי השכינה, בידכם מסור כח הברכות!", הסביר להם.

"במאמר המוסגר אציין, שהנהגה זאת של בקשת ברכות ממקרבי רחוקים לא היתה מיוחדת דווקא לימים הנוראים, הוא היה 'משתמש' בעצה הזאת גם לעניינים נוספים, כמו למשל אותה פעם שבא אל ראש הישיבה אדם שעסק בקירוב רחוקים. בביתו שהה אז בחור מבוגר, וראש הישיבה קרא לאותו אדם לחדר צדדי, וביקשו לברך את הבחור כי יתארס בקרוב. הלה בירכו. זמן קצר אחר כך, והברכה התקיימה!".

בבכיות עצומות, בקול גדול

"אחרי ההקדמה הזאת", מסביר הרב גוטליב "אפשר להבין את מה שאספר על תפילותיו הנרגשות, ומדוע היו כל כך נרגשות. כי הוא הרגיש באמת ובתמים שכל עתידו ועתיד העולם כולו תלוי בראש השנה ובאיכות התפילות שיתפללו הוא וכל בית ישראל ביום זה. "לא רק כשהיה יורד לפני התיבה, היו תפילותיו כה מיוחדות, אלא

בערב יום הכיפורים היה מתקשר לאישים שעסקו בקירוב רחוקים

אבל לא רק לקברי צדיקים פנה, על מנת שיעוררו עליו רחמי שמים.

גם ואפילו בעיקר בתפילות שמישהו אחר היה יורד לפני התיבה וראש הישיבה היה מתפלל כמו כל המתפללים האחרים. להיפך ממה שניתן לחשוב, דווקא בתפילות אלו התגלה כוחו יותר ויותר. היו אלו תפילות ללא 'משוב' מן הציבור, ודווקא בהן היה שטוף בדמעות כנחל ונאנח באנחות קורעות לב, והן גם היו ארוכות מאוד. אחרים היו קורסים תחתם מגודל המעמסה: תפילות ארוכות שהחלו השכם בבוקר והסתיימו בשעות אחר הצהריים, וכולן נעשות בהתעוררות גדולה, בבכיות עצומות, בקול גדול.

"עבודת התפילה שלו כשליח הציבור, כללה גם את הניגונים והנעימות בהן תיבל את תפילתו. הוא דאג כל העת לחדש ניגונים, ועמל להתאימם לתיבות התפילה.

"שכיח היה, מספר בנו של הגאון רבי ברוך שמעון סלומון זצ"ל, על השנים בהן כיהן ראש הישיבה הגרש"י בורנשטיין כר"מ בישיבתו של הגרב"ש סלומון 'נחלת דוד' - 'כי קודם יום הכיפורים יבוא הרב בורנשטיין לאבי, וישמיע באזניו ניגון חדש. מעניין היה לעמוד מן הצד ולחזות בשני האריות, שהיו גדולי תורה מופלגים ושיגם ושיחם תמיד בדברי תורה עמוקים, כיצד הם יושבים ומפשפשים בניגון כלשהו, מוסיפים או מורידים בו 'קנייטש' כאן ושם, עמלים לשפצו ולהתאימו כדי שישתלב היטב עם מילות התפילה..."

"עיקר הנוסח של ראש הישיבה ניטל על ידו כאמור מנוסחו של רבי שלום שבדרון בעוברה לפני התיבה בישיבת חברון. ראש הישיבה העשיר את הנוסח בכמה וכמה ניגונים ונעימות מבית היוצר של טלז, כגון 'אוחילה' שהתאמץ לשוררו בנוסח המקורי, כשלטענתו הנוסח של פוניבז' - שאף הוא מטלז - משנה אותו במעט, וכגון 'היום תאמצנו' (שהחל לשוררו בעקבות בקשה מרבי חיים סרנא).

"לתוך תערובת זו, הוסיף גם נעימות וניגונים משל עצמו או ממקורות אחרים, ואולם הכל השתלב לנוסח אחד, שעל כולו שורה רוח של קמאיות ושל יין ישן נושן שדעת זקנים נוחה הימנו. היתה בו בראש הישיבה סלידה לסגנונות החדשים והפרועים, וכל ניגוניו היו 'אומר הבא מן הישן'."

כולנו ראינו את בגדיו הרטובים

"היו אנשים שטעו לחשוב שראש הישיבה היה בעל לב נשבר כל כך בתפילותיו, בגלל שלא זכה לזרע של קיימא", אומר הרב גוטליב, "אבל זאת טעות! האמת היא שהכח הזה של תפילה משתפכת מכל הלב, היה קיים אצל ראש הישיבה זצ"ל בעוצמה רבה, עוד בימי בחרותו, כשלמד בישיבת חברון כתלמיד מן המניין.

"מספרים שפעם בשמחת תורה, בעת שהמשגיח רבי הירש פאליי ערך קידוש לבני הישיבה, אמר רבי יודל שינקר ליושבי ה'מזרח' - רבני הישיבה, שהבחור הזה בעודו מצביע על 'ענקל בורנשטיין', הוא יודע להתפלל: 'אני מעיד כי בחור זה עמד לידי בתפילות הימים הנוראים, הוריד במשך כל התפילה דמעות כמים; הכירו ודעו את בן העליה העומד לפניכם!", אמר להם.

"ואכן הדמעות הרבות שנשרו מעיניו, היו נספגות בבגדיו, כולנו ראינו את בגדיו הרטובים אחרי התפלה, זה היה מחזה שגרת, גם

בימות השנה ובמיוחד בימים הנוראים. פעם אחד התלמידים חפץ להנותו וקנה לו במתנה קיטל חדש לימים הנוראים, אבל ראש הישיבה החליט ללבוש אותו רק לחג הסוכות. "ביום כיפור צריכים לבוא לתפילה עם קיטל ספוג דמעות", אמר, "בקיטל החדש אין בכלל דמעות... זה לא מתאים ליום כיפור."

"סיפר רבי אפרים צמל שהוא למד בצעירותו בישיבת פוניבז', שם שמע ביום הכיפורים של שנת תשי"ב את תפילתו של הגה"צ רבי אליה לאפיאן. "ארבעים שנה אחר כך הייתי מטפס מביתי בארזי הבירה עד לחברון גאולה, למרות הקושי, כדי לשמוע את ראש הישיבה. גם כאן כמו אז, חשתי כי התפילה מדברת אלי ומתוכי, מה שלא שמעתי בשום מקום אחר."

הרב גוטליב מוסיף לתאר את אשר שמעו אוזניו בעת שזכה להתפלל במחיצתו של ראש הישיבה זצ"ל: "תפילתו נעשתה בקול אדיר וחזק שהיה מהלך מסוף העולם ועד סופו. קולו הארי היה בבחינת 'קול גדול ולא יסף', ובמשמעות 'לא פסק'. מי שלא הכיר אותו היה מצפה שבעקבות המאמץ האדיר שהשקיע בתפילה הוא בטח יצטרד וייחלש ולא יוכל לגשת לתפילה נוספת, אבל לא כך היה. אדרבה, מתפילה לתפילה היה עולה ועולה, נוסק ומעפיל מעלה מעלה, והיה גם במקומות ובזמנים בהם התפלל ביום אחד לפני התיבה את כל התפילות מכניסת החג ועד צאתו.

"ביום הכיפורים בו ניגש לכמה וכמה תפילות - שבר שיאים מדי שנה בהגיעו לתפילת נעילה, אז בקע רקיעים וקרע את שמי השמים. "אחד משומעיו בתפילות יום הכיפורים בישיבת נחלת דוד בפתח תקוה סיפר שהוא לא יכול לתאר במילים את התפילות באותה שנה בה היה רבו רבי נחום פרצוביץ שרוי בסכנה. ואז, בשיא השיאים, בסופה של תפילת נעילה, באמירת 'אבינו מלכנו' שלאחריה, זעק בתפילה זעקה גדולה ומרה שהרעידה את אמות הסיפים וטלטלה את כולנו טלטלה עזה "אבינו מלכנו שלח רפואה שלימה לחולי עמך --- ובפרט לנחום בן חיה קישא ---", ועוד הזעקה מהדהדת עד היום באוזני כל המתפללים...".

שנים רבות לאחר מכן, לקה ראש הישיבה בהתקף לב באמצע התפילה בראש השנה. היה זה כשאמר את פיוט 'ונתנה תוקף' וזעק את המילים 'מי יחיה ומי ימות', ובראשו צפו ועלו כמה מאורעות קשים שאירעו בימים האחרונים שקדמו לראש השנה, עד כדי כך שהוא לקה בלבו וסבל מהתקף לב, ובכל זאת המשיך בתפילתו עד תומה בכוחות על אנושיים. באותה שנה נאלץ להישאר בביתו ביום הכיפורים במצוות הרופאים, ולא יכול היה לגשת לפני התיבה.

ולא היה מחמיץ הזדמנות לומר מילה טובה

"אדגיש ואומר, שמרן זצ"ל אף שהיה תפוס שרעפים ומחשבותיו היו נתונות לעניינים גבוהים של דביקות בה' והמלכתו של בורא עולם על העולם כולו ובמיוחד עליו עצמו, בכל זאת לא עצר את עצמו מלהתעסק גם עם עניינים שנראים כפשוטים מאוד, ואל היה מחמיץ הזדמנות לומר מילה טובה לתמיד או לסתם יהודי, כדי לרומם את רוחו ולהחיות את נפשו.

כהן גדול בצאתו מבית קדשי הקדשים בשלום בלי פגע'. נראה מהדברים כי נקודת השיא של הנהדרות היתה 'בצאתו מבית קדשי הקדשים'. האם אכן כן? האם לא היה נהדר יותר בעת היותו בקדש הקדשים יותר מאשר בעת צאתו?

"אלא, השיב רבי צבי, נראה כי זו כוונת הדברים: אין לומר ולהתפעל 'מה נהדר' ו'מה מרהיב' מראהו של הנמצא ושוהה בבית קדשי הקדשים. וכי לב מי לא ירטט בהיותו בפנים? אפילו על 'וסף משיתא', שהיה איש חוטא, מספרים חז"ל כי כשבקשוהו השונאים להיכנס אל הקודש, הפך בין רגע לאדם אחר ולא הסכים להוציא ממנו את המנורה כפי שביקשוהו. על כן, ההדר והיופי האמיתי של הכהן הגדול נמדדים לא בהיותו בבית קדשי הקדשים, אלא בצאתו משם. רק אם אותה שלהבת אש קודש של דביקות בה', מוסיפה להאיר מפניו גם אחר צאתו מבית קדשי הקדשים, אז אפשר לקרוא בהתפעלות - מה נהדר!

"ואף באשר לנו, סיים רבי צבי ואמר לראש הישיבה. בעת התפילות אנו מתרוממים טפח מעל הקרקע בקרבת אלוקים ובכוונות טובות לשפר את דרכינו ומעשינו. אך אין די בזה לומר 'מה נהדר'. מי אינו מתקרב לה' תוך כדי התפילה בימים קדושים אלו? רק כאשר אנו רואים שהתפילה משפיעה על המתפלל גם 'בצאתו', כאשר גם בסיומה של התפילה הנרגשת נותרת בו אותה תשוקה ורצון לקרבת אלוקים, אזי אפשר להתפעל ולקרוא 'מה נהדר'..."

"הנוכחים שמעו והבינו במה דברים אמורים; כי אכן זו היתה תפילתו של ראש הישיבה, שלא השאירה את המתפלל כפי שהיה, אלא הותירה בו את רישומה, רושם שנחרט בו היטב וניכר היה על כל אישיותו של המתפלל עוד זמן רב אחר כך.

"תפילותיו הניעו - יותר נכון זעזעו - נימים סמויים בלבבות. אף לב אבן היה נמש לפני תפילותיו הערבות שנבעו מעומק הלב, בעומדו להתחטא לפני בוראו.

"המתפללים לא היו רק שומעים ומאזינים, אלא מתחברים לתפילותיו, כאילו הם חלק מהן, כאילו הם נתלים בהן, וכביכול הם עולים עמהן מעלה ומעלה, ודופקים דרך תיבות התפילה, על שערי מרום, בתחינה ובבקשה".

*אציין בזה 3 עובדות מפי הגאון רבי אשר גנס שליט"א מרבני הישיבה שהיה מקושר עמו וזכה לשבת בסמוך אליו בתפילות הימים הנוראים והבחין ב 3 עובדות מיוחדות שיש בהם לשפוך אור על דמותו המיוחדת מצד אחד ראשו היה מגיע השמימה אבל חלק מעבודת הימים הנוראים היה להיטב עם היחיד והכלל

כמו אותה פעם שבעיצומו של ראש השנה, כשראש הישיבה היה מנותק לחלוטין מהעולם הזה וענייניו, הוא הבחין באחד האברכים שלא לבש 'פראק' כנהוג בימים טובים במחוזותינו, ובמקום זאת הלך עם בגדי השבת הרגילים שלו. ראש הישיבה הבין שהוא כנראה מרגיש קצת לא בנוח עם לבוש זה, אבל גם מרגיש לא נעים להתחיל ללבוש פתאום 'פראק' בחגים אחרי שלא הורגל בכך עד כה, ולכן הוא נתן לו את הדחיפה שהיתה כה נחוצה לו, וביקש ממנו בקשה אישית, שלחג הסוכות כבר יופיע עם פראק. כמובן שאותו אברך שמח מאוד על כך, כל ההתלבטות שלו אם לנהוג כמו כולם או להיכנע לאי נעימות שלו ולהישאר כך, נעלמה כלא היתה. עכשיו זאת כבר בקשה של ראש הישיבה, וכי מישוהו יעלה על לבו לסרב לבקשתו? "זכורני מקרה דומה שבמוצאי יום הכיפורים כשעברנו בסך להתברך מפיו בשנה טובה, עצר ראש הישיבה את אחד האברכים שעמד להדפיס ספר שחיבר. ראש הישיבה אמר לו "אני מבקש ממך, שכשאתה מכניס את ההסכמה שכתבתי לך לפני חודשים אחדים, תדפיס במלואה! אל תשמיט שום דבר ממה שכתבתי", כוונתו היתה כמובן לדברי השבח שכתב על אותו תלמיד, וידע שהתלמיד יתבייש לפרסם את השבחים הללו על עצמו ולכן ציווה עליו לעשות זאת.

"כעין זה ראינו גם ב'שמחת תורה', הוא הרי היה במצב של 'גבוה מעל גבוה' ביום גדול וקדוש זה, הריקודים שלו היו עד כלות הכוחות כפשוטו ממש, בלי שום גוזמא, הוא לא היה איתנו ביום גדול וקדוש זה, כל כולו תפוס בשמחה עילאית והתרגשות בלתי ניתנת להכלה, אבל פתאום עצר אברך ששמו כשם אחד השבטים, ואמר "אני לומד עכשיו את ברכותיו של משה רבינו בפרשת וזאת הברכה, ונדמה לי שכל מה שרש"י ביאר בשבחו של אותו שבט, אשר שמו כשמן, נאמר בעצם גם עליך, כל מילה כאן אפשר לומר אותה גם עליך..."

"מהתפילה בניצוחו של ראש הישיבה לא חזר איש כפי שהגיע אליה. התפילה בקעה לתוכו, הגביהה אותו כמה טפחים מעל הקרקע, והוא יצא ממנה נעלה ומרומם יותר. הרבנית הצדקנית מרת רסיה ע"ה היתה מיטיבה להגדיר זאת: "כשבעלי מתפללים בימים הנוראים, הוא דומה לעקרת בית העומדת על הכביסה - מוציא את נשמתך, מכבס אותה, ומשיב אותה לתוכך נקיה וזכה", כך היתה מגדירה את התחושה, וכולנו הסכמנו איתה....

"סיפר המגיד רבי אליעזר טורק על שיחה מרתקת אחת שהתנהלה ב'חברון גאולה', בין רבי צבי אליאך לבין ראש הישיבה זצ"ל, עם סיומה של תפילת מוסף ביום הכיפורים. רבי צבי חלק עם ראש הישיבה תובנה עמוקה שחש בה בעקבות תפילתו, ופניו של ראש הישיבה קרנו מאושר: בסיום 'סדר העבודה' של עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים, הנאמר בתפילת מוסף, נאמר 'אמת מה נהדר היה

הגיע יהודי בן עלייה לעשות את ראש השנה אצל רבי ישעי'לה. אמנם, כשראה מי הם אלו שיושבים לידו בבית הכנסת ומה שיחם ושיגם, הרגיש צער גדול ואמר לעצמו אוי לי ואבוי לי, איך נפלתי לכזה מקום... חבל שלא נסעתי להרה"ק בעל ה'דברי יחזקאל' משינאווא, רבי ישעיה הרגיש במחשבותיו...

שיחת חיזוק והכנה לראש השנה מפני

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א | מיוחד ל'לקראת שבת'

ובטח על אלוקי עולם ה', שייתן לו כל צרכו, ואם באו עליו מקרים לא טובים היה מקבלם באהבה, כי זה הוא רצון ה', ומה לו כי יתרעם על מידותיו חלילה וחלילה.

אמנם, הפעם היה בחולשה גדולה ונשאר לבד בצריף, ונפתחו מעינות דמעותיו, והחל לבכות בכייה גדולה בתפילה לרבש"ע שיציל אותו מאיסור אכילת טריפה, וכך האריך בתפילה ובתחנונים שיזכה להינצל שלא לטמא את נפשו במאכלות אסורות רח"ל. והנה עוד דמעתו על לחיו, באו כמה אנשים ואמרו לו שמאן דהו ממתין לו מחוץ לצריף ורוצה לדבר עם רבה של קלויזנבורג.

והבין שלא יוכל להסתתר מפני הלה

הרבי נבהל מאוד, שכן מאז פרוץ המלחמה וכל אותה העת הוא נזהר מאוד שלא ידעו שהוא רב בישראל, שכן הרשעים לא היו חסים על רבנים ואם היו יודעים שהוא רב, אחת דתו רח"ל, אבל אין החי מכחיש את החי והבין שלא יוכל להסתתר מפני הלה שידוע בו שהוא רבה של קלויזנבורג, על כן ניגש לאותו אחד שהמתין לו בחוץ ושאל לרצונו.

אמר לו הלה, "האם אתם הרב של קלויזנבורג", והודה על האמת שאכן זה הוא, "האם הרב מקשאנוב היה דוד שלכם?", הוסיף האישי

בבואנו לקראת ראש השנה, הרי כל איש ישראל אשר נגעה יראת ה' אל לבו, נמצא בבחינה של 'זוחלים ורועדים מאימת בואך', וכל הגדול מחתירו לבו נוקפו יותר ויותר, ואף מלאכי מעלה יחפזו וחיל ורעדה יאחזו, ואם כן ישאל אדם את עצמו, במה איכף לאלוקי מרום, איך אוכל לבוא לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ולהישפט על ידו, והרי לב יודע מרת נפשו, ואם ימצה עומק הדין אוי לי ואוי לאחריתי.

הן אמת שצריכים לירא ולהתפחד מאימת הדין, אבל צריכים לראות שיהיה בזה התחזקות למעשה, כי אין הקב"ה חפץ ביראה שאין לה תכלית ואינה מובילה לקבלות טובת ול'שפרו מעשיכם', על כן אמרתי, נוסיפה נא לדבר בדיבורי אמונה, משום שהאמונה היא הבסיס לכל מהותו של יהודי, ואם האמונה כאן, הכל כאן, כעין שאמרו דדא ביה כולא ביה, כי מי שהוא בבחינת 'מאמין', ממילא הוא ירא שמים, ובוטח בבורא ברוך הוא, ומשתדל בכל כוחו לעשות רצונו ולכפר על חטאיו הראשונים, ובוודאי יזכה בזכות האמונה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנגלה.

ואספרה עוד מעשה נורא שסיפר הגה"ק בעל ה'שפע חיים' מצאנו זצ"ל שכשהביאו אותו הרשעים הארורים למחנות, היה זה בערב שבת קודש. הכניסו אותו לצריף, ונתנו להם לאכול מרק 'בשרי', דהיינו שזרקו בו קצת עצמות של טריפות ונבילות רח"ל, אומנם היה זה פיקוח נפש ואכלו מזה מפני הסכנה, אבל הוא עצמו סירב בתוקף להכניס דברי פיגול לפיו, ואמר "לא די שהם לקחו לי את כל מה שהיה לי, גם יכריחו אותי לאכול מאכלי טריפה, היה לא תהיה", וכך צם כל אותו היום והלילה שלאחריו, ליל שבת.

בצפרא דשבתא שוב יצאו כולם מן הצריף כדי לאכול, אבל הרה"ק הנ"ל עמד בכל תוקף סירובו שלא לאכול מאכלים שאינם כשרים. והתחזק באמונה ובטחון בה' בכל לבו ונפשו שיזמין לו ה' מקור מחיה כשרה בדרך אחרת שיהיה לו במה לתפוס את הלב. הרעב כבר נתן בו אותותיו, והיה הרבי זיע"א, חלש ותשוש עד מאוד כי גם הדרך לשם לא היתה סוגה בשושנים כידוע, וכבר זמן רב קודם לכן כמעט לא בא דבר לפיו.

בדרך כלל לא היתה דרכו לתת קולו בבכיה, כי היה תמיד סומך

לשאל, והרבי התפלא בשנית, מהיכן יודע הלה מי הוא דודי, ואישר שאכן הרה"ק מקשאנוב היה דודו, "אם כן יש לי עבורכם אוכל, ונתן לו חתיכת גדולה של לחם וצלחת מלאה מרמולדה (ריבה)", ונעלם כלעומת שבא.

הוסיף הרבי וסיפר שהוא שמח שמחה גדולה שבא לידו לחם כשר עם ריבה כשרה, ויכול היה לאכול בלי שום חשש איסור, ולכן הלך לחפש מים, ולאחר מכן נטל את ידיו בחדוה וקידש על הפת שהרי לא אכל ולא קידש בליל שבת קודש, ולאחר מכן אכל כדי שבעו. באותו מעמד, קיבל כ"ק אדמו"ר זצ"ל, בקבלה גמורה שלא משנה מה יבוא עליו הוא לעולם לא יכניס מאכל שאינו כשר לפיו, ומאז לא ראה לעולם שוב את אותו יהודי, לא לפני ולא אחרי אותו המעשה. עד כאן העובדה הנפלאה שסיפר הרבי ה'שפע חיים' זצ"ל, אבל הן אמת יש לנו לשאול מדוע זכה הרבי שיקרה לו כזה נס גלוי? יהיה מי שיאמר שהרבי שהיה קודש קודשים, אש להבה שלהבת יוקדת ביקוד אהבה לקב"ה ולכן זכה לכזה נס ופלא, מחמת גודל קדושתו. אחרים יאמרו שזכה לכך בזכות אבותיו הקדושים, או שזכות דודו הרבי מקשאנוב זי"ע עמדה לו.

אבל האמת היא באמונה תליא מילתא

אבל האמת היא באמונה תליא מילתא, כשאדם מאמין בכל לבו בקב"ה ובכך שהוא מנהיג את העולם, ממילא הוא מתפלל כדבעי וזוכה להנהגה שהיא למעלה מדרך הטבע. כשהרה"ק בעל ה'שפע חיים' התפלל, הוא התפלל באמונה שלמה, בביטחון מלא ובידיעה ברורה שהוא מונח בידיו של הקב"ה שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. הוא התפלל מתוך אמונה תמימה ומוחלטת שהגורם היחיד על פני תבל שיכול להכריע את גורלו, זה רק הקב"ה, והתפילה שלו היתה מעומק הלב, ולכן זכה שנענתה תפלתו. כמובן שזכות אבות מסייעת והצדקות והפרישות של יהודי עוזרת, אבל כשיהודי מתפלל בכזאת צורה מתוך אמונה ובכזה אופן, הרי הוא עושה פלילות עם קונו, והקב"ה שומע את תפלתו ועונה אותו בעת צרתו גם אם אינו ראוי ואינו כדאי להיחשב כזה צדיק קדוש ונורא כמו הרה"ק הנ"ל.

ומעשה אצל הרה"ק רבי ישעי'לה זי"ע"א

ועוד זאת יש לדעת שהאמונה בבורא כל עולמים ובהשגחתו, מביאה לאדם שלוות הנפש ויישוב הדעת בכל מקום בו הוא נמצא, שהרי אם רגליו הולכו אותו לכאן, זהו המקום הטוב ביותר עבורו, כי כך רצתה ההשגחה העליונה.

ומעשה היה אצל הרה"ק רבי ישעי'לה מקערעסטיר זי"ע"א, שהיו באים אליו יהודים מכל האזור לימים טובים, ולא כולם היו בעלי תורה, היתה נוכחות גדולה של 'ארחי פרחי'.

פעם הגיע יהודי בן עלייה לעשות את ראש השנה אצל רבי ישעי'לה, מתוך מחשבה שבוודאי תהיה לו התעלות גדולה בצלו של אותו צדיק, אמנם, כשהתקדש היום הוא ראה מי הם אלו שיושבים לידו בבית הכנסת ומה שיחם ושיגם, הרגיש צער גדול ואמר לעצמו אוי

ואבוי לי, איך נפילתי לכה מקום ביום הקדוש ראש השנה, חבל שלא נסעתי להרה"ק בעל ה'דברי יחזקאל' משינאווא, שם בוודאי יש קהל גדול של אברכים בני עלייה והתפילות בהתרוממות הרוח גדולה מאוד...

רבי ישעיה הרגיש במחשבותיו אלו ואמר לו, "כשאתה פה אתה זוכה גם בעולם הזה וגם בעולם הבא, ואם היית נוסע לשינאווא לא היית זוכה לכלום".

היהודי התפלא מאוד, כיצד אומר הרבי כזאת על מי ששוהה בצל הקודש בשינאווא, אבל רבי ישעי'לה הסביר את דבריו: "פה יש לך 'עולם הזה' בשפע. יש מקום לשבת בבית המדרש, אוכל בוודאי לא חסר בקערעסטיר, יהיה לך מקום נוח ללון בו בלילה וכל מה שאתה צריך בגשמיות לא יחסר לך. ומה לגבי עולם הבא? ובכן, בשמים יבדקו את ההתנהגות שלך ויראו שאף שאתה אברך בן עלייה, היה חסרון קטן פה, ועוד חסרון שם, בעניין כזה וכזה. או אז יבדקו היכן היית בראש השנה ויגידו "אה, היית עם כל חסרי הדעה שם בקערעסטיר ובכל זאת התאמצת כל כך בתורה ועבודת ה', אם כן מגיע לך בוודאי עולם הבא.

"אבל אם היית נוסע לשינאווא, שם הרי יש קהל הרבה יותר גדול, יש צפיפות גדולה, מסתמא לא היית מוצא מקום לשבת בבית המדרש, ובקושי היית מצליח להשיג משהו לאכול בסעודות, ובלילה היית צריך לישן על ספסל או על הארץ, כך ש'עולם הזה' בוודאי לא היה לך שם, וכשיבדקו בשמים יגידו "אהה, אתה זכית להיות בצל הקודש בשינאווא בראש השנה, יחד כל הבני עלייה המופלאים והמסולאים בפז, ובכל זאת עבודת ה' שלך היתה עם חסרונות כאלו? לא מגיע לך עולם הבא!". ולכן רק הרווחת מזה שבאת לראש השנה בקערעסטיר..."

וכבר היה מעשה עם משפחה עשירה מלונדון

הדברים אמורים גם לעניין הפחד מהמלחמה המתחוללת בארצנו, ויש מאחורינו בית ישראל שמתגוררים ביישובים ומקומות שבהם עדיין שומעים אזעקות וקול מלחמה, ויכולים יושבי המקומות האלו לחשוב שרק רוע מזלם גרם להם להיקלע למלחמה בזמן שברוב יישובי הארץ אין מתמודדים עם המצב הזה, אבל האמת היא שמחשבה זו אין מקורה טהור, וכל מקום שבו יהודי נמצא זהו רצון ה' יתברך, הגם אומנם שצריכים להתפלל ולעשות השתדלות לפי הצורך כדי להתגונן מפני כלי המשחית של הרוצחים הללו, אבל עיקר ההשתדלות צריכה להיות באופן 'תמכתי יתדותי בשלוש עשרה תיבות, ובשערי דמעות כי לא נשלבות!'

וכבר היה מעשה עם משפחה עשירה מלונדון, שיש לי היכרות עימם, שנוהגים לבוא לבקר בארה"ק בתדירות גבוהה, אבל מאז תחילת המלחמה לא באו לארץ, ורק בימי בין הזמנים של חודש אב, כשכבר היה נראה ו'תשקוט הארץ', הרהיבו עוז לעלות למטוס.

אמנם, כשכבר ישבו במקומותיהם במטוס, נתקף אחד מבני המשפחה, נער בר מצוה, בפחד ורעדה גדולה. הוא שמע ששוב יש מתיחות גבוהה, והרשעים מאיראן רוצים לעשות רע לישראל

בי חשבתי ביני וביני עצמי, הנה, השבוע אני יושב ממש בתחילת השולחן, כך שבועדאי אקבל מלוא הצלחת מרק!".

"ואכן כשחילקו את המרק, קיבלתי צלחת מלאה, ושמחתי שמחה גדולה, אבל אז התברר לי שאין לי כף לאכול בה את המרק, כולם קיבלו כף חוץ ממני, והיה לי אי נעימות גדולה לבקש שיביאו לי כף, מפני כבודו של הרבי שישב ממש בסמוך, כך נשארתי יושב דומם, כולם אוכלים את המרק ורק אני, צלחתי נשארה מלאה..."

"כעבור שתי דקות פנה אלי הרבי, ואמר בתוכחת של אהבה... "נו ישראל... כבר הביאו לך כף?", והרגשתי שכוונתו לומר לי שמכאן עלי ללמוד שלא המקום הוא זה שקובע מה יהיו מזונותיו של אדם, אלא רק הבורא ברוך הוא, ושטעות היתה זו לחשוב שהמקום הוא הגורם".

אספר מעשה שהיה בהיותי ילד צעיר

ואם בהרגשת צדיקים ותפיסת המחשבה עסקינן, אספר מעשה שהיה בהיותי ילד צעיר, התארחנו פעם בשבת קודש בשכונת וויליאמסבורג שבברוקלין, ניו יורק, ובאותה שבת התארח שם גם הרה"ק רבי הערש'לה מקרעטשניף זיע"א. אבי מורי שאלני אם רצוני לבוא עימו ל'טיש' של הרבי, ואני הסכמתי בשמחה. "כשהגענו למקום היתה שם צפיפות גדולה מאוד, ואנשים נדחקו כדי לחזות בזיו פניו הקדושות של הרבי, ואני שהייתי ילד קטן וצעיר, התמלאתי חרטה גדולה למה בכלל באתי לכאן, הרי יכולתי להישאר בבית ולשבת בנחת על הספה, במקום לעמוד כאן בצפיפות ובדוחק כזה גדול, וממילא אני לא רואה כמעט כלום ובקושי מצליח לשמוע משהו..."

"הביאו לפני הרבי צלחת גדולה עם 'פערפל' כנהוג אצל חסידים לאכול מאכל 'פתיתים' בליל שבת קודש, ולאחר שאכל הרבי חילק שיריים לבאי שולחנו הטהור, ובהגיע תורי הושטתי את ידי, והרבי נתן מלוא החופן 'פערפל', אבל לא הסתפק בכך, הוא הסתכל עלי בעיניו הקדושות ואמר לי בלשון קדשו: "פאר דעם ביסטו געקומען", כלומר, בשביל זה הגעת! ובכך השיב על השאלה ששאלתי את עצמי שוב ושוב בשביל מה באתי לכאן.

ומזה נלמד לענייני היום יום, פעמים רבות איש הישראלי מתמודד עם עניינים שונים אם ברפואה ואם בעניינים כספיים או משפחתיים וכדו', והוא לא מבין על מה עשה ה' ככה ולמה הוא צריך להתגלגל לכאלו מקמות שאין לו משם לכאורה שום תועלת, אבל האמת היא שיש לו שם 'כף פערפל' שהוא צריך לקבל או לקחת משם, ברוחניות ובגשמיות, אלא שלא תמיד יכול האדם להבין לבדו ולראות את אותו דבר שצריך להוציא משם, וצריכים להתחזק באמונה ובביטחון מלא, שהבורא ברוך הוא, הוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וכל הקורות אותנו, הכל לפי החשבון, כי בידו אנחנו כחומר ביד היוצר.

ויה"ר שנזכה לאמונה שלמה, וניכתב וניחתם לאלתר בספרן של צדיקים, לחיים טובים ולשלום, אך טוב וחסד ירדפנו בתוך כל עם ישראל, ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה, ונזכה לביאת גואל צדק בב"א.

חלילה, והחל לרעוד בכל גופו ולדרוש בתוקף שיאפשרו לו לרדת מהמטוס ולשוב לביתו.

אבי הנער נקלע למבוכה גדולה ולא ידע מה יעשה. להשאיר את הנער לבד בשדה התעופה שיגיע בכוחות עצמו הביתה וימצא מקום להתאכסן, אי אפשר. להכריח אותו להישאר על המטוס, גם אי אפשר כי יש כאן חשש סכנה, יישאר הוא עם הילד וישלח את שאר בני המשפחה עם נוות ביתו? הרי כל רצונם היה לנסוע בצוותא חדא כל המשפחה... וכבר חשבו לרדת כולם מהמטוס ולשוב לביתם. בעודו מתלבט מה לעשות התקשר האב לשאול בעצתי, וביקש שאתן לו עצה טובה..."

אמרתי לו שישאל את בנו אם הוא מקפיד לאכול מדי שבת שלוש סעודות כדת וכדין. השיב הבחור בחיוב, ואמרתי לו שאם כן אין לו סיבה לחשוש, דהגמרא במסכת שבת בדף ק"ח ע"א אומרת במפורש: "אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא: כל המקיים שלוש סעודות בשבת, ניצול משלש פורעניות: מחבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג".

אם כן, כתוב כאן בגמרא במפורש שאין מקום לחשוש. רק למי שלא מקפיד לאכול שלוש סעודות בכל שבת צריך להתפחד ולהתיירא מפני חבלי משיח ומלחמת גוג ומגוג, אבל אנו מאמינים בני מאמינים שכל דברי חז"ל הקדושים הם אמת וצדק, והם דיברו בקודשו לאמור שהאוכל ג' סעודות בשבת ניצול מכל אלו, ואכן בסייעתא דשמיא קנו הדברים שבייתה בלב הנער, וסר פחדו מעליו והגיע לארץ הקודש יחד עם כל בני המשפחה.

ואציין בזה עובדא ששמעתי מפיו של הישיש הרה"ח ר' ישראל פיירשטיין זצ"ל

על כן צריכים אנו להתחזק ביתר שאת באמונה הקדושה ובבטחון בו יתברך, ולהרבות בתפילה בימי הדין הבאים עלינו לטובה, עלינו ועל כלל ישראל, שנזכה להרחבת הדעת להצלחה בתורה ובירא"ש, לשלום ושלווה לכלל ולפרט, וכמובן שצריכים להתפלל בימים קדושים אלו גם על פרנסה, שהרי מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה.

ואציין בזה עובדא ששמעתי מפיו של הישיש הרה"ח ר' ישראל פיירשטיין זצ"ל, שהיה 'ערליכר ייד', יהודי בעל צורה, עם תמימות מופלאה בעבודה ה', וזכה לצקת מים על ידיו הקדושות של רבו בעל ה'אור מלא' מקאסאן זיע"א.

וכך סיפר לי ר' ישראל ע"ה, שכשהם למדו בישיבה אצל ה'אור מלא', המנהג היה שבשבת הרבי היה עורך את שולחנו הטהור, והבחורים היו אוכלים על שולחנו, היו יושבים מצדי השולחן, הגדול לפי גודלו והקטן לפי קוטנו, וכך היו סועדים את לבם יחד עם הרבי, אבל השפע לא היה מצוי שם, ולפעמים הבחורים שישבו בסוף השולחן קיבלו קצת פחות אוכל.

וכך סיפר לי ר' ישראל: "באחת השבתות התמזל מזלי לשבת בחלק העליון של השולחן, ממש בסמוך לרבי, ובקטנות הדעת שהיתה

על ר' יוסף הלבן כמעט לא שומעים ורוב האנשים אינם יודעים בכלל מי הוא היה. על כך אמר מרן זצ"ל: "כאן בעולם הזה כמעט אף אחד לא יודע ממנו, אבל בעוה"ב אין לשער את הגדולה שלה זכה ממעשה זה!"

הגאון רבי משה סחייק שליט"א, תלמידו חביבו של מרן הגראי"ל שטיינמן זיע"א, ומחבר ספרי 'מזקנים אתבונן', על מידת הוותרנות בראי משנתו של מרן זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

נוהג היה מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, להעניק לתלמידיו ולמשחרים למוצא פיו, עצות טובות כיצד יוכלו לזכות בדין בראש השנה. על כן אמרנו, לקראת ראש השנה, נביא כאן שניים שלושה גרגירים מדבריו כיצד ניתן לזכות בדין, כפי שקיבלנו מתלמידו חביבו הגאון רבי משה סחייק שליט"א, שרשם את הדברים מפי מרן זצ"ל ולעיתים מפי תלמידים ובני משפחתו.

"מרן היה נוהג להביא את עצתו של רבי ישראל סלנט זצ"ל שהיה מייעץ למי שרוצה לזכות בדין, להיות ממוזכי הרבים. את העצה הזאת הסביר רבי ישראל על פי האמרה הנפוצה ש"כשצריכים את הגנב מורידים אותו מחבל התלייה".

והרי הקב"ה אינו צריך מאיתנו שום דבר, אין אנו יכולים לתת לו כסף וזהב או מאכל ומשקה או כבוד ויקר, וגם אינו זקוק לאלו, אבל הקב"ה כן רוצה שנשיב לב בנים על אביהם שבשמים, ומי שרוצה לתת מתנה להקב"ה יכול לזכות יהודים במצוות, ולכן מי שרגיל לזכות את הרבים, ממילא זקוקים לו כביכול ולכן יצא בדימוס בדין, גם אם לא היה זכאי לכך מצד עצמו.

עצה נוספת שהיה מרן מציע לרוצים לזכות בדין, להרבות בגמילות חסדים, שהרי התפילה מיוסדת על חסד, ו"ג מידות רחמים, הכל חסד ורחמים, כי ללא זה לא מצינו ידינו ורגלינו, כי אם תמצה עומק הדין מי יצדק לפניך בדין.

והעצה שיתנהגו עמו בחסד, מלבד הדבר הפשוט - שהקב"ה נוהג באדם במידה כנגד מידה ומי שמתנהג בחסד גם הקב"ה מטה כלפיו את חסדו, יש בזה עוד סיבה שקיום העולם מבוסס על חסד, כמו שנאמר 'עולם חסד יבנה', וממילא אדם שמרבה בחסדים, העולם מושתת עליו, ורבים צריכים לו. והיה רבינו אומר שצריך להתחזק בזה תמיד, "כי זה האושר".

עצה נוספת

עצה נוספת, להיות מהמעבירים על מידותם, כי המעביר על מידותיו מעבירים לו על כל פשעיו, וממילא מי שרגיל לוותר, וקונה לעצמו את מידת הוותרנות, זוכה שמעבירים לו כל פשעיו בכל שעה ושעה, ואין לך עצה טובה יותר מזה כדי לזכות בדין!

ובכלל היה רבינו מרבה לדבר על חשיבות ועל מעלת הוויתור, ובכל פעם שהגיעו אליו אנשים להתייעץ עמו בעניינים הנוגעים לויכוחים

אודות נושאים כספיים וכדו', היה ממליץ לשואלים אותו לוותר, והיה שב ומשנן להם שוב ושוב ש'מלוותר לא מפסידים'.

באחרונה נדפס כרך נוסף בסדרת הספרים שלנו 'מזקנים אתבונן' אותם כתבנו מפיו של מרן הגראי"ל זצ"ל, ובו זכיתי לכתוב בס"ד כמה וכמה עובדות שהיו אצל מרן בעניין הזה של מידת הוותרנות שהיתה אצלו יסוד גדול מאוד בעבודת ה' ובאמונה בסיסית, ואף מקובל משמו הפתגם 'נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי מוותר מפסיד', כי החזיק בדעה שמוויתור רק מרוויחים.

מעשה היה פעם שבא יהודי אחד לפני רבינו, בשעות קבלת קהל, והעלה בפניו סוגיא סבוכה של סכסוך שהיה לו עם השכנים וביקש את הדרכת רבינו כיצד לפתור את העניין בצורה הכי מכובדת ובאופן שלא יהיו מחלוקות או נזקים כספיים.

רבינו זצ"ל הקדיש לו זמן רב יחסית, עבר אתו על כל פרטי הסוגיא הסבוכה והנחה אותו כיצד להתנהג כדי להרבות שלום בין אדם לחברו.

כשסיים רבינו להדריך אותו בעניין, אמר לו: "דע לך שיש עצה אחת שאני יכול לתת לך, ובכוחה לפתור את כל הבעיות שב'חושן משפט'. מי שישמע לעצה זו, לא יצטרך לעולם להגיע לסכסוך או לדין תורה עם זולתו.

אותו יהודי התרגש מאוד לקבל כזאת סגולה מסתורית מפיו של גדול הדור. הוא הטה אוזנו כאפרכסת וביקש לשמוע מה בפי מרן, אבל רבינו השיב לו תשובה קצרה וקולעת, במילה אחת בודדת:

אחד עולה לכמה נביאים כו', כי ראיתי אע"פ שדעתנו וכוונתנו ומחשבותנו היו לתכלית אחת לא נתכוונו הלשונות וגם לא סדר העניינים...

"ונשאתי ונתתי עמו עד שהודה לדברי ואמר: הנה אני אבטל רצוני מפני רצונך, אך למען לא יהיה טרחי בחינם יהיה גם חלקי עמך בזכות הרבים, ובא נשתתף שנינו בהדפסת הספר אשר תפרת ספר לבוש המלכות, וזכותינו יעמוד לנו ולבנינו לזכות בו את הרבים.

"ונתרציתי לדבריו אך בתנאי זה: בכל מה שכתבתי אני בספר לבוש מלכות לא אגרע ולא אפיל דבר ארצה, ואף כי ברוב יוכלו דברי מה"ר יוסף הלב"ן הנ"ל בתוך דברי, הלא ידעו הכל כי מרועה אחד ניתנו כולם, הלא הוא המשב"ר ז"ל, ומימינו אנו שותים, ורק את זאת אעשה, אם לפעמים באולי אמצא בדבריך דבר חדש את אשר השמטתי אני לטעם כמוס עמדי, גם המראה מקומות מכפלות הדברים אשר חברת בספרך, אכתוב בדריך בלשון הג"ה, וידעו הכל כי מבטן מי יצאו הדברים.

"ויהי כשמעו את דברי אלה ישרו בעיניו... ולא זזו משם עד שנשתתפו יחד והסכמנו להדפיס הספר הנכבד הלו ראשונה ב' חלקים הראשונים מלבוש המלכות, שהם 'לבוש התכלת' ו'לבוש החור' עם ההגהות שהוסיף רבי יוסף הלבן הנ"ל, ובכך יהיה ה' אלקים עמנו ויזכנו את אשר התחננו, ואילו נפיל תחיתנו לזכנו להתחיל ולגמור בהדפסת שאר המלבושים זה אחר זה, עד שיהיו נדפסים כולם... ובכך יתן לנו חסד ורחמים לפניו יתברך, ולפני כל הרואים אותו הקוראים בו, ימתקו וינעמו דברינו בפייהם יהיו לרצון אמרי פיני אמן כן יהי רצון".

כשסיפר זאת מרן זצ"ל, הוא התפעל מאוד מכח הויתור שהיה לר' יוסף הלבן והתייחס לכך שר' יוסף הלבן לכאורה הפסיד את כל עמלו ובעוד ה'לבוש' הפך לאחד מגדולי הפוסקים המפורסמים בכל הדורות, על ר' יוסף הלבן כמעט לא שומעים ורוב האנשים אינם יודעים בכלל מי הוא היה ומה היה פעלו הכביר. על כך אמר מרן זצ"ל: "כאן בעולם הזה כמעט אף אחד לא יודע ממנו, אף אחד כמעט לא שמע את השם "ר' יוסף בר מנחם ישראל", אבל בעוה"ב אין לשער את הגדולה שלה זכה ממעשה זה!".

ובפעם אחרת דיבר רבינו אל המשגיח הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א ואל, ואמר לנו: "על אותה המעלה הגבוהה שזכה ר' יוסף הלבן, ואמר שהוא "הרוויח" ומעלתו גדולה יותר מהלבוש [מבחינה מסוימת] שהרי לדברים שכתובים ונכללים בספר הוא שותף, ומלבד זה יש לו גם את הזכות שנעשה בצנעה, ולא נקרא שמו על זה!! "אמנם בעיני האנשים כאן לא נתפס הדבר כמעלה, אבל לעולם הבא אין לתאר ואין לשער!!! ויתכן שגם את המעלה שיש לתלמיד חכם כאשר אומרים דבר בשם בעוה"ז לא הפסיד, "ושפתותיו דובבות בקבר" כאשר לומדים את הלבוש.

והוסיף רבינו ואמר שמדובר באנשים גדולים מאוד שחיו לפני ארבע מאות, שנה שהרי הלבוש היה תלמיד הרמ"א [ונכנגדו ר' יוסף הלבן שקראו בעל הלבוש בתואר: "האלוף", "מוהר"ר"] ובדורות שלנו קשה למצוא כזו מדרגה.

העצה הנפלאה הזאת, לא נאמרה כמובן מן השפה ולחוץ. היא היתה כל מהותו של מרן זצ"ל, והוא עצמו העיד באוזנינו יותר מפעם אחת, שכל מה שהוא זכה להגיע אליו, זכה לכך בזכות הויתור! סיפר אחד מחשובי הדיינים שלפני שנים רבות באה לפניו לדין תורה משפחה הכוללת שני אחים שאחד מהם בכור וחמש אחיות, לסדר את עניין ירושת האב. אביהם לא השאיר צוואה והבנות אמרו שהם מבינות שמגיע לבנים יותר אבל הן מצפות לקבל חלק מכובד. הבנים התחבטו, מצד אחד גדול השלום, ומצד שני הם מבורכים במשפחות גדולות ויש להם אחריות קודמת לילדיהם לפרנסה ונישואים. השבתי לבנים שאיני מעוניין לענות להם בעניין זה בגלל שיש חשש שאם יגיע יום שיחסר להם הם ירגישו שעשיתי להם עוול שלחצתי אותם לוותר. ועל כן הצעתי שנלך לשאול את מרן ראש הישיבה זצוק"ל.

הגענו לראש הישיבה עם פרטי השאלה

הגענו לראש הישיבה עם פרטי השאלה ומיד הוא הגיב: "מה השאלה הרי ידוע שאם מוותרים הקב"ה מחזיר את מה שמוותרים. [הבן שהיה עמי זוכר שהוסיף שאף הגר"ח קנייבסקי וויתר]. הבנים קיבלו את התשובה וכך נחתם הסכם שלום לשביעות רצונם של הבנות. "עברו כמה חדשים והבנים הזדמנו אצלי, אמר לי הבן הבכור [שהיו לו בירושה שני שלישי]: במשך הזמן שחלף הרווחתי ממון. הקב"ה החזיר לי את הכל ומעבר לכך. ואילו הבן הצעיר שוויתר פחות שלו היה לו בירושה רק שלישי אמר: אמנם הקב"ה כבר החזיר לי עד היום, אבל רק שלשה רבעים. למדתי מהסיפור שככל שהויתור גדול יותר, כך התשלום מהשמים מגיע מהר יותר!

עוד מספר הרב סחייק מעשה פלאי שהיה נוהג מרן לספר: ראש הישיבה התפעל מאוד מהמעשה הבא וסיפר אותו בהתרגשות כמה וכמה פעמים, וכך אמר: בהקדמת ה'לבוש' כתוב על ר' יוסף הלבן שבמשך שנים רבות כתב חיבור דומה מאוד לזה של ה'לבוש', וכששמע שיש חיבור דומה לשלו, בא אל ר' מרדכי יפה בעל ה'לבוש', וכשראו שאכן חיבוריהם עולים בקנה אחד וויתר ר' יוסף הלבן וגנז את חיבורו, ולא רק זאת אלא גם השתתף עם ה'לבוש' בהדפסת הספר.

וזזה לשון הלבוש בהקדמתו בה הוא מכנה את עצמו 'התופר' בשל העובדה שהוא חיבר לבושים, שהרי זה שם ספרו:

"והנה אחרי השלימי (את כתיבת הספר) בעזרת ה', בא אלי איש אחד שמו נודע בשערים האלוף מוה"ר יוסף בר מנחם ישראל ז"ל, קורין אותו 'יוסף הלבן', ואמר לי יען כי שמעתי עליך ויצא טבעך בתפירת אלו המלבושים אודיעך... הנה זה ימים ושנים נתתי גם אנכי לבי אל מלאכה כזאת, והיתה כוונתי לשמים למען רבים יחכמו ולא יקראו עוד בספר תורת ה' שהוא ספר שולחן ערוך כקורא בספר החתום בלי ידיעת שום טעם...

"והראה לי את אשר העלה על הספר, וראיתי כי שנינו לדבר אחד נתכוונו, אך כבר ידעת מאמרם ז"ל (פרק אלו הנחנקין), אין סגנון

מרנא החפץ חיים מביא דוגמה מדהימה, יושבים להם הילידים באפריקה, יש להם מכרות זהב מתחת לרגליים. הם חופרים באדמה וכורים זהב בעמל וביגיעה רבה, מגיע סוחר טוב ונותן להם כמה פרחים או איזה צעצוע קטן, והם נותנים לו בתמורה זהב!!! למה? כי הם נבערים מדעת ולא מבינים מה ערכו של זהב.

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר': מה אנחנו עושים עם הכוחות האדירים שחנן אותנו הבורא יתברך

ה'ה' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם, ה'לוא הוא אביך קנה הוא עשך ויכנה (לב'ו)

שאלה לי אל הקורא הנעים והנחמד: מה יותר גרוע, 'נבל' או 'לא חכם'? ברור ש'נבל' גרוע יותר! הוא משתמש בחכמה שלו להרע, ה'לא חכם' עדיף ממנו בלי שום ספק. אם כן, מדוע כתב הפסוק את המילה 'נבל' תחילה? הרי בדרך כלל הולכים מן הקל אל הכבד, והיה צריך להיות כתוב "עם לא חכם ונבל!"

ה"חפץ חיים" מבאר זאת על פי משל נפלא: אב חיתן את בנו בשעה טובה. החליט האב כי לא יזרוק את בנו ישר לים הגדול של הביזנס, אלא יתן לו לאכול כמה שנים על שולחנו. ואכן, במשך עשר שנים ישבו הבן, אשתו וילדיו שהתווספו בינתיים, ואכלו משולחן האב בוקר צהרים וערב. בחלוף זמן זה, פנה האב אל הבן ואמר: "הגיע הזמן שתתחיל להתנהל לבד, אך אני לא זורק אותך כך סתם לים הגדול. קח אלף דינרים, סכום גדול מאוד, ושלח במסחר ידך!"

יצא הבן - שמימיו לא היה סוחר - אל השוק, ושם 'קלט' אותו סוחר ממולח ולא ישר במיוחד.

"לשם מה באת לשוק?"

"אבי נתן לי אלף דינרים ואמר לי לצאת לעשות עסקים."

"מצוין", חיכך הסוחר את כפות ידיו בהנאה והסתיר חיוך ערמומי.

"בוא תראה איזה כוסות זהב יש לי פה! סחורה שהגיעה ממש עכשיו, ואתה הראשון שרואה אותה!"

הבן הסתכל וראה כוסות זהב יפהפיות.

"באמת יפות מאד", אמר כשהוא מוקסם כולו.

"ובכן", אמר הסוחר, "מחירה של כל כוס כזו בשוק הוא חמישים דינרים. לך אתן אותן במחיר מיוחד: מאתיים כוסות בחמש מאות דינרים. שתיים וחצי דינרים לכל כוס!"

הבן שמח מאד. חיש מהר הוציא חמש מאות דינרים ורכש את כל הכוסות, לפני שהמוכר יתחרט...

הוא רק סיים עם הסוחר הלא ישר, וכבר תפס אותו סוחר ממולח לא פחות ומושחת הרבה יותר.

"מה מעשיך בשוק?" שאל במתק שפתיים.
"באתי לסחור, ומתוך אלף דינרים שאבי נתן לי, נשאר רק חמש מאות."

"בוא איתי לדוכן שלי", אמר לו הסוחר.

כשהגיעו לדוכן, הושיט לו הסוחר יד והכריז בתיאטרליות: "מזל טוב! ברצוני לבשר לך שזכית בלוטו!"

"מה לוטו?" התבלבל הבן.

"תשמע טוב", נופף מולו הסוחר אגודת ניירות ברוב רושם. "יש לי בשבילך עסקה יותר טובה מכל הגרלה של מפעל הפיס! אני מוכר אגרות חוב של המדינה. בחמש מאות דינרים אני יכול למכור לך אגרות חוב בשווי של עשרת אלפי דינרים!"

הוא הראה לו את אגרות החוב, והבן השתכנע.

"תשמע, זה בלתי יאומן!" אמר בקול נרגש. "אבא שלי סוחר כבר במשך שנים ואף פעם לא עשה כאלה עסקאות מבריקות. והנה אני בתוך ארבע דקות שאני מסתובב בשוק הולך להביא לו כאלה עסקאות שהוא לא ראה בחיים שלו!"

הוא חזר לבית הוריו, ופנה לאביו בקול נרגש: "אבא, בוא תראה מה

רכשת. כוסות זהב בגרושים!"

חשדו של האב התעורר.

"מי מוכר כוסות זהב בגרושים?"

הוא פתח את הסל, הרים את אחת הכוסות, ועיניו חשכו.

"כמה שילמת על הכוסות האלה?" שאל בזעף.

"מחיר מצויני!" אמר הבן. "מאתיים כוסות בחמש מאות דינרים!"

"אוי ואבוי!" טפח האב על ראשו. "אפשר לקנות חמש עשרה כוסות

כאלה בדינר וגם לקבל עודף... אלה לא כוסות זהב, אלא כוסות חרס

הצבועים בצבע זהב. ומה עשית עם חמש מאות הדינרים הנוספים?"

"את זה מראים רק בחדר נסתר", אמר הבן.

כשנכנסו לחדר, שלף הבן את אגרות החוב ואמר בקול נרגש: "אבא,

אתה לא מאמין! קניתי אגרות חוב של המדינה בשווי של עשרת

אלפים דינרים בחמש מאות דינרים. היש לך עסקה טובה מזו?"

האב התבונן לרגע באגרות ופניו חוורו.

הן היו מזויפות!

"מה עשית?" ספק האב כפיו

"מה עשית?" ספק האב כפיו. "הרי אלה אגרות מזויפות. המשטרה

עורכת חיפושים אחר אגרות שכאלה, וכל מי שהן נמצאות ברשותו

מושלך אל הכלא ביחד עם כל בני משפחתו!"

אומר ה"חפץ חיים": במקרה הזה הבן היה גם "לא חכם" - כשקנה

כוסות זהב מזויפות, וגם "נבל" - כשקנה אגרות חוב מזויפות, שהרי

זהו פשע חמור עד מאד.

חמתו של האב בערה בו והוא צעק על הבן: "במשך עשר שנים

הושבתי אותך עם כל משפחתך אצלי ונתתי לכם לאכול. נתתי לך

אלף דינר כדי שתתחיל לעשות ביזנעס, ותראה איך בזבזת אותם

על הבל וריק!"

והנמשל: "הלה' תגמלו זאת" - הקב"ה הביא אתכם לעולם, כלכל

אתכם בכל שנות הילדות והבחרות, סידר אתכם בחיים, ואתם

מתנהגים בצורה של "עם נבל ולא חכם" - גם עושים מעשי נבלה

- אלו העבירות, וגם "לא חכם" - עושים מעשים שאינם חכמים,

כאשר אתם לוקחים את הדבר היקר ביותר, הזמן, ומבזבזים אותו

על הבלים, בה בעת שניתן לרכוש בו נצח נצחים. "הלוא הוא אביך

קנך הוא עשך ויכוננך" - הקב"ה הוא אביכם שיצר אתכם ומחייה

אתכם בכל רגע ורגע. האם זה מה שמגיע לך?

אל תגיד שאני סתם אומר משלים

וכאן כותב ה"חפץ חיים" (פרק יג) דברים נוראים ואיומים ומאריך

לבאר את הפסוק כולו: "ובעוונותינו הרבים כולנו נכשלים בעניין

זה, וכל אחד מדמה בנפשו שהוא הכרח לו שהוא יגור בדירה נאה

וללבוש מלבוש נאה, ולאכול מאכלים טובים כדרך העשירים.

"והנה כאשר נתבונן היטב במעשינו, נמצא שבעוונותינו הרבים דפי

הש"ס פרושים אצלנו על כתלי הבית, דפי המשניות על הכסאות

היפים והשולחנות הנאים, וכל ההלכות שבתורה פרושים על בגדינו

היפים והבגדים היפים של כל אנשי ביתנו" - אתה יודע היכן מצויים

כל דפי הגמרא והסימנים בשולחן ערוך שלך? על כל הרהיטים שלך,
שם הם מפוזרים!

מוסיף החפץ חיים ואומר, אל תגיד שאני סתם אומר משלים, מה

שאני אומר עכשיו זה אמת ויציב! הרי במדרש משלי (פרשה י)

כתוב שכשאדם מגיע לבית דין של מעלה, שואלים אותו: אתה יודע

משניות? אתה יודע גמרא? אתה יודע את כל הש"ס? וכך ממשיכים

ושואלים: האם עסקת במעשה מרכבה?!

מסיק החפץ חיים מסקנה חשובה מאוד מהשאלות האלו ששואלים

את האדם - אם מצייגים בפנינו כאלו שאלות, משמע שאם היינו

מתאמצים היינו יכולים באמת לדעת את כל התורה כולה.

אומרת הגמרא במסכת יומא: "עני ועשיר ורשע באין לדין, לעני

אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר: עני הייתי וטרוד

במזונותי אומרים לו: כלום עני היית יותר מהלל?... עשיר אומרים

לו: מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר עשיר הייתי וטרוד הייתי

בנכסי אומרים לו כלום עשיר היית יותר מרבי אלעזר?... רשע

אומרים לו: מפני מה לא עסקת בתורה? אם אומר: נאה הייתי וטרוד

ביצרי הייתי אומרים לו: כלום נאה היית מיוסף?"

אם ישאלו אותי בשמים שאלה כזו, הוי אומר שהקב"ה נתן לי את

הכלים של יוסף, את הכלים של הלל הזקן ואת הכלים של רבי

אלעזר. כל אדם קיבל את כל הכלים להגיע לפסגה!

מורי ורבי הגאון רבי ישראל בונם שרייבר

שליט"א מעצים את השאלה

יבוא אדם וישאל: איך אפשר לומר שכולם קיבלו את אותם כלים

שווה בשווה? הרי עינינו הרואות שישנם אנשים יותר מוכשרים

ופחות מוכשרים, יש כאלו שיש להם יותר ריכוז ויש כאלו שהריכוז

שלהם פחות יעיל, יש כאלו שהזיכרון שלהם מצויין ויש כאלו

שנוטים לשכוח כל דבר...

מורי ורבי הגאון רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א מעצים את

השאלה באמצעות משל חי: נתאר לעצמנו שאדם קונה מפעל

שמייצר סירים האמורים להחזיק למשך שנים רבות. לקונה אין זמן

להיות במפעל משום שהוא צריך לשבת וללמוד, ולכן הוא לא נוכח

שם בעצמו.

בסוף השנה, קורא בעל המפעל למנהל העבודה ושואל: "מה

הסיכום? מה יצא השנה במפעל?!"

אומר לו מנהל העבודה: "השנה ייצרנו מיליון וחצי סירים בכל

הגדלים".

"כל הכבוד", אומר בעל המפעל. "הספק מכובד לכל הדעות!"

"רק רגע", הוסיף מנהל העבודה. "תקשיב לפירוט: עשרה אחוזים

מהסירים יצאו 'פיקס' ללא שום שריטה, חמישים אחוזים יצאו עם

פגמים קלים, שלושים אחוז יצאו עם פגמים קשים ועשרה אחוזים

נפסלו לשווק".

התלהבותו של בעל המפעל נמוגה ואיננה...

האם הוא יכול להמשיך להחזיק מפעל שרק עשר אחוז מתוצרתו

ראויה לשיווק? הרי את הסירים עם הפגמים הקשים איש לא ייקח, גם לא בחינם, ואת רוב המוצרים עליו למכור בהנחות משמעותיות? הרי זהו מתכון לפשיטת רגל!

והנמשל: לקב"ה יש מפעל שנקרא 'בריאה', והעובדים בו הם בני ישראל, העם הנבחר שיועד מה ה' רוצה ממנו. כל השאר, הגויים ובעלי החיים, אין להם כל משמעות במפעל הבריאה כמהות עצמית, מלבד עזרה וסיוע לעם ישראל במילוי תפקידו.

אם ניקח את ציבור שומרי המצוות ונבדוק את איכות ה'פועלים' של הקב"ה, נעמוד נדהמים: עשרה אחוז מהציבור מוכשרים ביותר, חמישים אחוז הם בעלי כשרון ממוצע, מה שנקרא בינונים, ככה-ככה, לשלושים אחוז יש ראש די חלש, ועשרה אחוז לוקים בלקויות קשות ויוצאים מכלל שימוש.

האם המפעל של בורא עולם יכול להתקיים בצורה כזאת? הרי זהו מפעל פושט רגל! לא יתכן אפוא שכך באמת נראה המפעל האנושי של בורא כל יכול!

את התשובה לכך נקבל מדברי חז"ל, הגמרא אומרת, שלפני שנולד תינוק חדש לאוויר העולם משביעים אותו 'תהא צדיק ואל תהא רשע'. כל נשמה חצובה מתחת לכסא הכבוד, כל אדם קיבל נשמה שהיא חלק אלו-ק ממעל ושכל ותבונה, ובפרט כמה שנוגע לתורה. כל אדם קיבל את כל הכישורים והיכולות לצמוח לתלמיד חכם, אין אחד שלא, אין דבר כזה!

אלא מה? כל אחד והסגנון שלו! יש אחד שהיעוד שלו הוא לצאת פוסק הלכה, יש אחד שהיעוד שלו הוא להיות בקי גדול בתורה, ויש אחד שקיבל כח להיות עוקר הרים ולהשקיע בעיון התורה. כל אחד והחלקים שלו. אבל כל אחד בחלקו קיבל את המאה אחוז שלו. בורא עולם הוא שלמות, וה'מפעל' שלו מייצר רק שלמות. כל אחד בדרכו ובתיקונו המיוחד לו.

יושבים להם הילידים באפריקה

מוסיף מרנא החפץ חיים ומביא דוגמה מדהימה, יושבים להם הילידים באפריקה, יש להם מכרות זהב מתחת לרגליים. הם חופרים באדמה וכורים זהב בעמל וביגיעה רבה, מגיע סוחר טוב ונותן להם כמה פרחים או איזה צעצוע קטן, והם נותנים לו בתמורה זהב!!! למה? כי הם נבערים מדעת ולא מבינים מה ערכו של זהב. כך בדיוק יהודי שלוקח את הכוחות האדירים שחנן אותו הבורא יתברך, ומשתמש בהם כדי להשיג רכב, חליפה ונופש באירופה.

כעין זה כותב גם ה"שערי תשובה" (שער א), שהאדם חושב לעצמו ואומר: "ואיך החלפתי בעולם חולף, עולם עומד לעד לעולם?" כמה אפשר לנצל את הזמן, ולא פעם הוא הולך לאיבוד!

רק דבר אחד היה בודק: גמרא

קטנה מ'הש"ס כ"ס'

איש שכולו תורה היה הגאון רבי שמחה כהן צצוק"ל מפתח תקוה.

כל חייו סבבו סביב ציר אחד: תורה, תורה ושוב תורה. רעייתו שתחי' לאוי"ט סיפרה לי, שכשראתה שכבר זקוק לחליפה חדשה, היתה מעירה את תשומת לבו. הוא הסכים, והיא היתה הולכת עמו לחנות. הוא היה ממתין בצד, היא היתה בוחרת, ומה שמצא חן בעיניה הוא לבש. רק דבר אחד היה בודק: גמרא קטנה מ'הש"ס כ"ס' שלו היה לוקח עמו, ומשהיתה נותנת לו את החליפה למדוד, היה לובשה ומיד מכניס לכיס את הגמרא. אם הכיס היה

מספיק גדול והגמרא נכנסה - היה מאשר את החליפה!

כמה מתלמידיו לפני שנים רבות כשהיה ר"מ במדרשיית 'נועם' בכפר סבא סיפרו: אהבת התורה שהחדיר להם אז, עומדת לרבים מתלמידיו עד היום הזה, הרושם שעשו דבריו שבאו מתוך העצמיות שלו - הם שנקבו חור עמוק בלבם, וכך סיפרו:

בוקר אחד, כשהגיע רבי שמחה למדרשה, ראה קבוצות קבוצות של בחורים עומדים ומשוחחים. הוא התעניין כמה העניין, והם התחמקו, אך הוא הפציר ואז סיפרו לו בהתרגשות שבתחרות ריצה שהתקיימה אמש, הצליח השנה אלוף העולם להשיג את אלוף העולם הקודם בשלש שניות!

רבי שמחה לא הבין מה ההתרגשות: "נו, אז מה אם השיג בשלש שניות?" תמה. והם החלו להסביר, עם הידיים והרגלים: "הרב אינו מבין, מדובר בריצה במהירות כזאת, שכדי להגיע לשיאים אלו הוזקק האלוף להתאמן עשרות שנים של ריצה בלתי פוסקת עשרות קילומטרים ביום! השיא של התחרות הקודם שבר שיאים של שנים והפעם הצליח השיאן החדש להשיג זאת בשלש שניות. זהו הישג אדיר!!!"

כאן בא לידי ביטוי כל ה"רבי שמחה". הוא גלגל עיניו ושאל:

- "ומה הוא עשה עם אותן שלש שניות שהרוויח?!!!"

הם לא הבינו, והוא ביאר: "הלא תבינו, עשרות שנים בן אדם רץ ומתרוצץ, שומר על כושר ובריאות איתנה, אוכל מאכלים נטולי שומן, מתגבר על המון תאוות, עושה כושר בלתי פוסק, והכל כדי להרוויח שלש שניות, והוא לא עושה עם אותן שלש שניות מיוחלות כלום?!!!"

רבתי, אנחנו לא משתתפים בתחרות ריצה במסגרת אליפות העולם, אבל כל העולם החדש עמל לחסוך בכל דבר עוד כמה דקות - בתעשייה, בנסיעה. מיליארדי שקלים ומאות מוחות ועובדי כפיים משקיעים בסלילת עוד מסלול בכביש ראשי או מערה מתחת להר כדי שאני אוכל להגיע בכמה דקות יותר מהר לייעדי.

ומה אני עושה בכמה דקות האלו?!

הקב"ה דואג בעולם הקידמה לכל כך הרבה חיסכון זמן, הוא למעשה מוסיף לנו עוד כמה שנים לחיים, האם לא בכדי שנצל זמן זה לגדול? אז זמן יש, לנו רק נשאר לנצל אותו עד תום.

יה"ר שנזכה כולנו לכת"בה וחת"ימה טובה, ונכתב בספרן של צדיקים בתוך כל ישראל, ונזכה לנצל כל רגע ורגע לעשות רצונו יתברך.

לע"נ אבי מורי ר' נתן ב"ר יחיאל מאיר ז"ל,
וזוגתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

ואמר לו רבי חיים, באם אחד היהודים יתרגש עמוקות מבקשתך, וברכתו תבוא מ'עומקא דליבא', הוא יברך את ה'רפואה שלמה' מעומק הלב, עם כל הנשמה, בכוונת הלב, והיה אם יהיה אחד כזה, אשתך תתרפא באופן וודאי!.

להרגיש, לחוש, לדקדק ולהעמיק, עד העומקא דליבא

מאת: הרב צבי גטק

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שִׁימוּ לְבַבְכֶם לְכָל הַדְּבָרִים (לב, מו)

להשים לב, היכן יש להניח את הלב?, היכן שמים אותו, רש"י מבאר שימו לבבכם: 'צריך אדם שיהיו עיניו ולבו ואזניו מכוונים לדברי תורה, וכן הוא אומר בספר יחזקאל "ראה בעיניך, ובאזניך שמע ושים לבך". כלומר כמו שהאזניים תפקידם וכשרונם הוא 'לשמוע', והעיניים תפקידם וכשרונם הוא 'לראות', כך הלב, תפקידו וכשרונו הוא להשים את הלב. להשים לב פירושו, להרגיש לחוש לדקדק ולהעמיק, עד העומקא דליבא.

בשנה האחרונה מספר מרן הגאון הגדול רבי דב לנדוי שליט"א שוב ושוב את המעשה דלהלן, כשהוא מדגיש כי איננו יודע אם הסיפור היה באמת, אך בין אם היתה העובדה בין אם לאו, המסר שבו נכון עד מאוד.

מרן רבי דב גם העיד ואמר כי הוא 'התרגש מאוד' לשמע המעשה הזה. הוא התרגש מהמסר המביע עד כמה חשיבותו של ה'עומקא דליבא' של כל יהודי.

וזה דבר המעשה: יהודי אחד מבני העיר בריסק חלתה אשתו, עבר יום עברו יומים, ונראה היה כי החולי רק מתגבר, בצר לו פנה האיש אל הרופא, הרופא הגיע תיכף אל ביתם, ולאחר בדיקה קצרצרה, הרים את ידיו והביע דעתו כי קצרה ידו מלהושיע.

האיש לא ידע את נפשו, הלא אם קצרה ידו של הרופא מה הוא יכול לעשות, אך מיד נתעשת ורץ האיש אל בית "הרב" הלא הוא מרן רבי חיים סולובייצק מברייסק, נכנס בסערה ואמר: הרב אשתי חולה והרופא אין לו איך לעזור לי, מה עושים?.

ענה לו רבי חיים, שמע לעצתי וכה תעשה, הלא היום יום שישי הוא, ובני ישראל הולכים אל בית המרחץ לרחוץ לפני שבת, עמוד שם בכניסה, ובקש מכל יהודי שנכנס, אנא ממך תברך את אשתי ברפואה שלמה, וכמובן כולם יברכו אותה.

והיה אמר לו רבי חיים, באם אחד היהודים יתרגש עמוקות מבקשתך, וברכתו תבוא מ'עומקא דליבא', הוא יברך את ה'רפואה שלמה' מעומק הלב, עם כל הנשמה, בכוונת הלב, והיה אם יהיה אחד כזה, אשתך תתרפא באופן וודאי!.

ע"כ המעשה, שלדברי מרן שליט"א הוא מרגש, כי העובדה שעומקא דליבא של כל יהודי ביכולתו להציל ממות לחיים, הוא

אמת לאמיתה, ואמת הזו מרגשת.

ואני הקטן מוסיף, שבעצם אנחנו לומדים מזה, כי מה שרק חסר הוא להגיע לעומק של הלב, להשים על לב, ואם רק נצליח להגיע לעומק הלב, לבקש מעומק הלב, ולברך מעומק הלב, הרי שוודאי נקבל בס"ד.

בספר "ללא שם" מסופר, על האחיות הרבנית פלמן והרבנית קפלן, ששניהם האריכו ימים עד גיל 98 ובאותו התאריך, ה' אדר! מה עומד מאחורי זה.

רבי אלחנן התרגש מאוד

מעשה שהיה כך היה, בה' אדר 85 שנה קודם לכן, שמעו שתי האחיות כי ישיבת ברנוביץ שבשכונתם סובלת חרפת רעב, ידוע שבאותם זמנים יצא רבי אלחנן שוב ושוב לאסיפת כספים בחו"ל למען הישיבה, כי פשוט לא היה לבחורים מה לאכול כפשוטו ממש, המצב הגרוע של תלמידי החכמים הצעירים נגע בליבם, והם החליטו לעשות מעשה, כל יום היו מסתובבות בין בתי העיירה וסלים בידם ואספו מצרכים למען הבחורים, אחד נתן כמה פרוסות, השני שתי לחמניות, והשלישי הגדיל לעשות וזרק לסל כמה קוביות סוכר.

כך כל יום, ומזה החיו את נפשם בני הישיבה, יום אחד ראה ר' אלחנן אותם בחזרתם סוחבות סלים כבדים מלאים מאכלים, הוא פנה עליהם בשאלה, למי כל האוכל הזה, והם סיפרו לו כי הם אספו זאת למען בני הישיבה.

רבי אלחנן התרגש מאוד, הרבה שניות אחדות, ואז, עיניו שהיו כל

בתי בת הארבע פנתה אלי בתחילת אלול ובפיה שאלה שהכתה אותי בהלם של ממש: "טאטי", היא פנתה אלי בתמימות, "מתי מתחיל החופש הגדול???" תשאלו, למה השאלה הזאת כל כך מטלטלת, מה ההלם הכבד?

מגיד השיעורים הרה"ג ר' עמרם בינעט שליט"א: יהודי יקר, תפתח את העיניים, אתה יושב בתוך מכרה זהב! תתפלל, תשפוך דמעות ותפתור לעצמך הרבה מאוד בעיות

פתח שיערי שמים לתפלתנו (מתוך תפילת ראש השנה)

היה זה בימים הראשונים של חודש אלול, בתי בת הארבע ניגשה אלי ובפיה שאלה נוקבת שהכתה אותי בהלם של ממש: "טאטי", היא פנתה אלי בתמימות, "מתי מתחיל החופש הגדול???" אמרתי לה בעדינות, שהחופש הגדול כבר היה, למעשה הוא הסתיים ממש בימים האחרונים, ובגלל זה היא התחילה ללכת לגן חדש. הילדה הסתכלה עלי בחוסר אימון, מה פתאום היה כבר? היא בכלל לא הרגישה שהיה חופש, איך זה יכול להיות שהוא כבר היה???

תשאלו, למה השאלה הזאת כל כך מטלטלת, מה ההלם הכבד? ילדה בת ארבע, זה בהחלט ייתכן שהיא לא תהיה מודעת ללוח השנה ולעבודה שעכשיו יש חופש, הרי בגיל הזה היא לא אמורה ללכת לבית הספר ואין לה שיעורי בית לעשות, כך שזה לא באמת משנה לה מתי יש חופש ומתי הוא מסתיים.

אבל הזעזוע הזה תפס אותי מסיבה אחרת, ואפילו משתי סיבות שונות.

יהודי יקר, תפתח את העיניים, אתה יושב בתוך מכרה זהב! תתפלל, תשפוך דמעות ותפתור לעצמך הרבה מאוד בעיות. זה בדיוק הזמן לעשות את זה ולעצב במו ידיך את הגורל שלך לשנה הבאה, על ידי תפילות ותחנונים, על ידי שיפור המעשים ותשובה על החטאים העוונות והפשעים.

זה נכון לגבי זהב, זה נכון לגבי כסף, וזה נכון לכל צרכיו של האדם, שידוכים, פרנסה, בריאות, נחת מהילדים, הצלחה וסייעתא דשמיא בכל התחומים.

אתה מסתכל על השכנים ולא מבין למה להם יש חיים כל כך טובים ושלווים ורק אתה מתמודד עם כאלו עליות ומורדות בפרנסה ובתחומים אחרים? במקום להסתכל עליהם, תרים את העיניים לשמים ותדאג שגם אתה תקבל מלו חפניים טובה וברכה מאוצר מתנת חנם. הקב"ה רוצה לתת לך, הוא רק מחכה שתבקש כבר!

מספרים שפעם הרה"ק בעל ה'דמשק אליעזר' מויזניץ ראה בחור מהישיבה שנוגס בתפוח ולועס ולועס... היה זה בימי אלול, אמר לו ה'דמשק' זה בדיוק מה שצריכים לעשות בחודש אלול ובימים הנוראים. הפה צריך 'לעבוד' ללא הפוגה, עוד תפילה ועוד תפילה, צריכים 'ללעוס' תפילות, בלי סוף, כמה שמתפללים יותר, כך מקבלים יותר.

קודם כל עצם העובדה שבנאדם יכול לפעמים להיות עם כזאת הסחת דעת, עד שהוא בכלל לא שם לב למה שקורה איתו. היה פה חופש, היית בקייטנה, נסענו לטיול, האחיות הגדולות היו בבית כל היום ושיחקו אותך, ואת לא יודעת שהיה חופש בכלל. זה נורמלי לילדה בת ארבע, אבל מה לעשות שזה קורה גם לאנשים בני 40???

אבל יש כאן עוד רובד, קצת יותר עמוק. לפעמים אדם כן מודע למה שקורה סביבו, הוא יודע שעכשיו הוא בבית, לא הולך לגן, עכשיו יש קייטנה וכו', אבל הוא לא יודע שכך נראה חופש!!!

כמו אותו פועל שיושב בתוך מכרה זהב, ומנסה לנסות להבין מאיפה מגיע הזהב לעולם. הוא יודע שפה חופרים בקירות ומוציאים חול ועוד חול, אבל יש אנשים ברי מזל, שבמקום חול הם מוציאים זהב. לרגע לא עולה בקצה דעתו שה'אבנים' האלו שיוצאות יחד עם החול שהוא עצמו חופר, הן למעשה זהב גולמי והמחיר שלהן גבוה במיוחד.

יושב לו יהודי בחודש אלול

יושב לו יהודי בחודש אלול, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, הימים הנוראים חולפים על פניו, והוא בכלל מונח בדאגות לגבי סכומי הכסף שהוא צריך להשיג כדי לכסות את החוב שצבר בתקופה האחרונה.

אמרתיו לו, יהודי יקר, זכית! יש לך ילד נפלא!

בבין הזמנים האחרון הבחנתי בבחור אחד שיושב ולומד במשך שעת ברציפות, ראיתי שהוא מתפלל כמונה מעות, ממש בחור איכותי מאוד שעושה רושם של זרע ברכ'ה, הלוואי על כל עם ישראל כאלו ילדים טובים לשמים ונוחים לבריות.

כשאני רואה כאלו דברים, יש לי מנהג משונה... אני פונה לאביו של הבחור ומחמיא לו! אם אני לא מכיר אותו, כך עשיתי גם הפעם, השתדלתי לברר מי הוא אביו של הבחור, והחמאתי לו. אמרתיו לו, יהודי יקר, זכית! יש לך ילד נפלא!

האבא שמע את המחמאה והתרגש עד דמעות... הבנתי שהוא רוצה לענות לי משהו אבל מתקשה להכיל את ההתרגשות שלו. חיכיתי קצת, הוא בלע את הגוש שעמד לו בגרון ושיתף אותי.

"דע לך שלפני שנה בדיוק, רצו לסלק אותי מהשיבה".

"אני לא מאמין", אמרתיו לו, "מי יסלק כזה בחור טוב מהשיבה? זה לא ייתכן!".

"ובכן, לפני שנה הוא לא היה 'כזה בחור טוב'. לפני שנה הוא היה בחור מופרע שלא רצה ללמוד ולא משנה כמה שניסו להעניש אותו או לשכנע אותו, כמה פרסים שהבטיחו לו וכמה שניסו לגרום לו ללמוד שום דבר לא עבד.

"בתחילת זמן 'אלול', התקשר אלי המשגיח מהשיבה, ואמר לי שהבחור התחיל את הזמן בכזאת צורה לא מוצלחת, שהם כבר החליטו שאם לא יהיה שינוי דרסטי, הם מבקשים שלא יחזור לשיבה אחרי חודש תשרי.

"נאנחתי אנחה עמוקה, ואמרתיו למשגיח שאני מבין אותו. זה באמת לא קל להחזיק כזה בחור בשיבה, שלא מקבל על עצמו מרות ולא מעוניין בכלל לשמוע בקול המשגיח. מה אני יכול לעשות? כבר השתמשתי בכל 'התחמושת' שלי מול הבחור, הבטחתי את כל הפרסים בעולם ואימתתי עליו את כל האיזמים האפשריים. אין לי השפעה עליו.

"אבל אחרי ששיחת הטלפון הכאובה הסתיימה, נזכרתי שיש נשק אחד שבעצם לא השתמשתי בו כראוי. תפילה!

"בוודאי שהתפללתי עליו, כל יום בשמונה עשרה, שלוש פעמים ביום הזכרתי את השם שלו וביקשתי מהבורא יתברך שיהפוך את לבבו לטובה, אבל הרגשתי שזה לא מספיק.

"מאותו יום התחלתי לומר מדי יום את תפלת השל"ה, אבל לא סתם אמירה בעלמא. לפני שאני מתחיל לומר את תפילת השל"ה אני מתבונן בעניין, אני אומר לעצמי, 'ישראל, שים לב, אתה עכשיו הולך להשפיע על חייו של הבן שלך, התפילה הזאת תשנה אותו! ואז אני אומר אותה כמונה מעות, עם כל הכוונה, זה לוקח לי עשר דקות ביום, לקח זמן עד ששמתי לב לשינוי, אבל ככל שהתקדם הזמן, השינוי הלך והיה יותר ויותר ניכר לעין, עד שב"ה, תראה לאיפה הוא הגיע".

כוחה של תפילה! כמה הוא נחוץ, כמה הוא משפיע, וכמה פעמים אנחנו מפספסים את ההזדמנות להשתמש בו כדי להשפיע על החיים שלנו ושל הילדים שלנו...

אספרה הפעם, לכבוד הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה ולברכה

עוד זאת אספרה הפעם, לכבוד הימים הנוראים הבאים עלינו לטובה ולברכה: לפני תקופה התקלקל המזגן בביתי, הבאנו טכנאי שתיקן מה שתיקן, אבל אולי גם עשה נזק תוך כדי, כך שאחרי שהוא הלך המזגן התחיל לקצר ולא יכולנו להשתמש בו.

התקשרנו לטכנאי שהיה עסוק מדי ודחה אותנו בלך ושוב, עד שכעבור שבוע הבנו שאין ברירה, אלא להזמין טכנאי חדש ולשלם כמה שצריך.

הגיע הטכנאי החדש, פתח את המזגן, והתחיל לחפש את מקור התקלה, אבל כמה שחיפש הוא לא מצא. לבסוף התיישב בדעתו ושיתף אותי: "תראה, יש שלוש סיבות עיקריות למזגן שמקצר. אופציה ראשונה היא שהכרטיס האלקטרוני שמפעיל את המזגן פגום ומקצר. במידה והוא מקולקל, יש להחליף כרטיס, וזה עולה הרבה מאוד כסף. הבדיקה שעשיתי מעלה שהכרטיס בסדר גמור.

"האופציה השנייה היא שיש סתימה במערכת הניקוז של המים, וברגע שהמזגן מופעל עולים המים וגורמים לקצר חשמלי, בכזה מקרה צריכים לשטוף את צינור הניקוז עם זרם חזק, ולשחרר את הסתימה. במקרה שלכם, הטכנאי הראשון כבר החליף את הצינור שהיה קרוע כנראה, ולכן אין שום סתימה ואין צורך לשטוף.

"האופציה השלישית היא שאחד החוטים נקרע או התקלקל, וזה מה שגורם לקצר... לכן אני צריך עכשיו לעבור על כל מערכת החיווט, עד שנמצא את החוט הקרוע ונוכל לתקן אותו...".

הוא אכן עשה את עבודתו ובתוך זמן קצר תיקן את התקלה והמזגן חזר לפעול כהלכה.

זכיתי לקיים מצוות 'ביומו תתן שכרו', והטכנאי הלך לו לדרכו כדי ליזכות יהודים נוספים במצווה חשובה זו.

אבל אז חשבתי לעצמי, הוא הרי ממש נתן לי שיעור מוסר! הימים הנוראים מתקרבים...

בראש השנה אנחנו צריכים להחליף את הכרטיס... צריכים להפוך לאדם חדש, לשנות את כל הכיוון, אני לא אותו עמרם שהייתי עד ראש השנה, אני אדם חדש עם רמה אחרת של קבלת מרות מהבורא יתברך, רמה אחרת של מחויבות אליו ולרצון שלו.

אחר כך מגיע השלב של עשרת ימי תשובה, זה הזמן לרדת לתוך בדקי הנפש ולחפש את החוטים הקטנים, לבדוק איפה יש כשל, מה לא בסדר, כל העניינים שצריכים בדק בית שנתי לראות מה צריך תיקון.

לבסוף מגיע יום הכיפורים, זה היום שבו מתבצעת השטיפה הגדולה, "כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם", זה הזמן שבו הקב"ה שוטף אותנו מכף רגל ועד ראש, ומצחצח את הנפש שלנו לקראת השנה החדשה, כדי שנוכל להפעיל כראוי את הכרטיס האלקטרוני החדש, בלי תקלות, לחיים ולשלום, כרצונו הטוב של הבורא יתברך עמנו.

שנזכר כולנו לכתובת וחתומה טובה, שונה טובה ומתוקה לכל קוראי לקראת שבת, ולכל בית ישראל.

פעם בימים שלפני ראש השנה, שאלתי אותו אם יצא לו פעם להיפגש עם מלך אמיתי. אין בכוונתי למלך שבדיה או בלגיה, מלכים שהכוח שלהם מוגבל עד לא קיים. אני מדבר על סוג המלכים שצריכים לברך 'שחלק מכבודו' בשם ומלכות כשרואים אותם, כאלו שיכולים לגזור עונש מוות על אדם רק בגלל שהוא חייך אליהם בצורה עקומה

האיש שסיפר לי מה זה נקרא 'מלך', ומה המשמעות של מלוכה, אבל גם מה זה נקרא 'חרטה על העבר' ו'קבלה לעתיד'

מאת: הרב אברהם פוקס

פְּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן (מתוך תפילת ראש השנה)

ידוע ברבים את שהמשגיח הגה"צ ר' מאיר חדש היה מתאר כל שנה בציוריות ומוחשיות את אירוע המלכת מלך פולין בו הוא היה שותף כדי להסביר מהי עוצמה של מלוכה ומהו עומק המושג של המלכת המלך.

לכבוד ראש השנה המתקרב, אשתף בס"ד את הציבור במעשה נורא, כפי ששמעתיו זה מכבר, ועדיין הוא חרוט בזיכרוני כאילו שמעתיו היום ממש...

הסיפור הזה אירע לפני קרוב לארבעים שנה, ודווקא בשל כך ניתן לספר אותו ברבים. במשך שנים רבות הוטל עליו 'צו איסור פרסום' מאת בעל המעשה שאותו אני מכיר, משום שהוא חשש שהפרסום יתגלגל איכשהו לגורמים המעוררים, והדבר יגרום לפגיעה ביחסים שלו איתם, דבר שעלול היה לגרום לו לפגיעה בעסקיו.

המדובר הוא באיש עסקים ממולח שאינו תושב הארץ, שנוהג לקנות ולמכור, לייבא ולייצא. מסוג הסוחרים שיודעים למכור בולים לממשלת אוסטרליה, או כפתורים למדים הצבאיים של צבא רומניה. בדרכים לא דרכים הוא משיג לעצמו חוזים מעניינים עם כל מיני חברות וממשלות, ובהתאם לכך הוא התגלגל ברחבי העולם.

פעם שוחחתי איתו בימים שלפני ראש השנה, ושאלתי אותו אם יצא לו פעם להיפגש באופן בלתי אמצעי עם מלך אמיתי. אין בכוונתי למלך שבדיה או בלגיה, אמרתי לו, אלו מלכים שהכוח שלהם מוגבל עד לא קיים. אני מדבר על סוג המלכים שצריכים לברך 'שחלק מכבודו' בשם ומלכות כשרואים אותם, כאלו שיכולים לגזור עונש מוות על אדם רק בגלל שהוא חייך אליהם בצורה עקומה.

הוא חייך וסיפר לי שאכן הוא פגש פעם כזה, מלך, ולא זו בלבד, אלא שיש לו אפילו קשרי ידידות איתו. כמובן שהסקרנות שלי נדלקה והתחלתי לחקור אותו שתי וערב, אבל הוא נאות לספר לי רק בתנאי שלא אספר זאת הלאה עד שאותו מלך כבר לא יהיה בין החיים, וגם לאחר מכן שלא אספר באיזו ממלכה אירע הדבר, כל עוד הא עצמו עדיין חי...

מאחר והיהודי הזה חי וקיים לאורך ימים ושנים, ואותו מלך כבר פחות חי, אני יכול לספר את הסיפור, אבל לא אכתוב שם הממלכה, וגם בלאו הכי אני מניח שיותר מ-99 אחוזים מקוראי 'לקראת שבת' לא שמעו מימיהם על הממלכה הזאת, כמו שלא שמעו על עוד כמה עשרות מדינות קטנות באפריקה ובמקומות אחרים בעולם. וכך היה המעשה...

אחד השבטים טען לעליונות על פני היריב

באותו אזור התנהל סכסוך ארוך שנים ועוינות גדולה בין שני שבטים פראיים באפריקה השחורה. אחד השבטים הללו טען לעליונות על פני השבט היריב. הצאן והבקר שלהם מניבים יותר חלב והבשר שלהם יותר טעים. בקיצור, הם שבט הרבה יותר מוצלח לעומת השבט היריב, ולכן אך טבעי ומתבקש שכל שדרת ההנהגה של המדינה והפיקוד הבכיר של הצבא יהיו דווקא מהשבט הזה. בני השבט היריב מחו על כך בתוקף וטענו להשפלה, הם לא קיבלו עליהם את הדין והחזיקו בדעה הפוכה, שדווקא הם חשובים יותר כי להם יש הרבה יותר סודות על עשבי מרפא ממעבה הג'ונגל, הם יודעים לטפס טוב יותר על עצים ולצוד בעלי חיים במיומנות

גדולה... בקיצור, ויכוח קלאסי בין שבטים אפריקאים, שעד מהרה גלש למלחמה של ממש עם חרבות ומצ'טות וגם רובי קלצ'ניקוב מחלידים שנשלפו מהסליקים הישנים. דם נשפך ברחובות, כפרים שלמים נעקרו, בקתות רבות עלו באש... שבט זה הכה בבני השבט היריב, ולאחר כמה ימים או שבועות באה פעולת תגמול אכזרית וחוזר חלילה, עד שכעבור שנים שמו הצדדים לב לכך שמרוב מלחמות ומריבות, הם כבר הפכו בפועל לשתי מדינות... חלק בצד הצפוני של המדינה וחלק בצד הדרומי, ומשכך הם הצליחו להגיע להסכם שלום שכלל תשלום פיצויים שהשבט האחד הסכים לשלם למנהיגו של השבט האחר בתמורה להסכמתו להיפרדות ועצמאות, וכך קמה לה מדינה נוספת באפריקה.

הסיפור הזה לא עניין כמעט איש

הסיפור הזה לא עניין כמעט איש מחוץ לאותה מדינה, אף אחד לא דיבר על זה בתקשורת. בני אותו שבט שקיבל עצמאות היו מאושרים והחלו להקים מדינה, כשבאופן טבעי ראש השבט הוא גם מנהיג המדינה, מעין מלך, אבל לא באופן רשמי.

עברו שנים אחדות והנה התחולל מפנה של ממש בדברי הימים של המדינה החדשה... מרבצים עשירים של נפט וזהב התגלו בבדיקות סקר גאולוגיות... אמנם לא בכמויות בינלאומיות שישנו את מפת מחירי הנפט והזהב בעולם, אך בהחלט ישנו את מאזן המצב רוח וחשבון הבנק של ראש השבט שכמובן הבין את ההזדמנות. הוא הכניס כמה אנשי עסקים מערביים בסוד העניינים, אלו שילמו לו כסף וגם דאגו לו לתחמושת, ובתוך זמן קצר הוא הכריז על עצמו כמלך באופן רשמי, והחל להנהיג את ארצו ביד ברזל, עם חוק ומשטר נוקשה.

במקביל הוא הפיץ את השמועה בקרב אנשי עסקים בעולם, שיש מה לבוא לכאן כדי לדבר איתו...

אותו יהודי שסיפר לי את הסיפור שמע על כך והחליט שהוא רוצה לבקר שם. הוא בירר איך עושים את זה והתברר שאין בכלל שדה תעופה באותה מדינה. מה כן? צריכים לגשת לקונסוליה של המדינה השכנה, שם יושב גם נציב של אותה מדינה אפריקאית, ומבקשים ממנו אישור לבוא ולבקר במדינה. הנציג מברר מה מטרת הביקור, ומאשר רק ביקורים של אנשי עסקים.

איש העסקים הגיע לפגישה, ביקש אישור, הוא מסר פרטים מלאים אודותיו ואודות המטרה שלו, והבקשה הועברה אל אותו מלך שבחן אותה לעומק וכשראה שמדובר ביהודי שומר תורה ומצוות, הוא דווקא התלהב ואישר את הבקשה.

עלה על מטוסו המלכותי של המלך

אבל איך מגיעים לשם? ובכן באותה מדינה יש רק מטוס אחד, מטוסו של המלך. מי האיש אשר המלך חפץ ביקרו, יבואו עם המטוס אשר רכב עליו המלך, והוא אוסף אותו ממקום פלוני, ומביא אותו הישר אל שדה התעופה הקטנטן השוכן בסמוך לעיר הבירה, מרחק של כמה דקות נסיעה מארמון המלוכה.

הוא אכן הגיע לאותו מקום שנקבע עבורו, עלה על מטוסו המלכותי של המלך, מטוס מפואר למדי ובעל מראה מלכותי. אחרי טיסה בת מספר שעות נחת באפריקה, שם הובל לבית מלון מקומי שלא היה אלא רצף של כמה בקתות סמוכות זו לזו.

להפתעתו בתוך הבקתה חיכתה לו מיטה רחבה ונוחה מאוד, התנאים היו סבירים, מזגן כמובן לא היה קיים אז באזור זה של כדור הארץ, וגם החיבור לחשמל לא היה רציף.

התברר לו שהשהייה במדינה תארך כשלושה ימים, זה תלוי מתי המלך יחליט לקבל אותו לפגישה. בהמשך התברר שהמלך כנראה ניהל מעקב אחריו במשך מספר ימים, כדי לבחון את האישיות שלו עד כמה הוא נאמן לשמירת המצוות ואיך הוא מתנהג עם האנשים הנותנים לו שירות, ובכך ביקש לבדוק אם זה אדם מהסוג שכדאי לעשות אתו עסקים.

במשך ימי ההמתנה, הוא נלקח לטיולים מעניינים בג'ונגל, וכן לסיורים מקצועיים באזור המכרות שבהם רצה להשקיע.

במשך כל הזמן היו צמודים אליו שני חיילים מקומיים שידעו לדבר אנגלית, הם התיידדו איתו מעט ויחד הם בילו בטיולים המעניינים. אחד מהם נורא התלהב מהשעון שהיה על ידו של ידידי. היה זה שעון דיגיטלי די פשוט חיקוי של מותג יקר. ידידי סיפר לי שהוא קנה אותו בניו יורק, מהיספאני שעמד בצומת ומכר שעונים בחמישה דולרים, בזמן שהנהגים ממתנינים שהרמזור יהיה ירוק.

"זה שעון מאוד פשוט", אמר לאותו חייל מקומי, אבל הוא לא נרגע: "ממש יפה!". לאחר מכן חזר על כך שוב ושוב והתבונן בשעון בעיניים נוצצות, כך שהחבר שלי הבין שאצלם כנראה אין איסור של 'לא תחמוד' - חלף את השעון מעל ידו והעניק אותו במתנה לאותו חייל, מתוך מחשבה שאולי זה גם יעזור לו בהמשך, כי תמיד טוב לצבור ידידים במקומות זרים...

במקומם הגיעו שניים חדשים, אחד מהם בכלל לא יודע אנגלית

למחרת החליפו את המלווים. שני החיילים שליוו אותו ביומיים הראשונים נעלמו, במקומם הגיעו שניים חדשים, אחד מהם בכלל לא יודע אנגלית, וזה שכן יודע לא מדבר, הוא חמור סבר, לא מחייך ולא מחליף מילים ידידותיות.

הוא שאל היכן שני ידידיו מתמול שלשום, והזקיף חמור הסבר השיב לו שהם לא יבואו היום. "אבל איפה הם?", הוא ביקש לדעת, והתשובה שקיבל היתה מאוד קשוחה: "זה לא עניינך".

הוא כבר הבין שהיום אין טיולים, ואכן כעבור זמן קצר הודיעו לו שהוא מוזמן אל המלך. הגיע ג'יפ יוקרתי, הוא התיישב בו בנחת, והם יצאו בדרכם לעבר ארמון המלוכה, מבנה מפואר המתנשא לגובה רב ביחס לבקתות שמסביב. הוא היה בטוח שאת הארמון מקיפה חומה גבוהה, אבל לא, הארמון שוכן באמצע שטח מדברי, בלי שום חומה. נראה שהמלך רוצה לשדר עוצמה, ובהמשך התברר לו שמי שאינו מוזמן לארמון לא יכול להתקרב בכלל למרחק של מספר

קילומטרים ממנו.

הוא נכנס לפגישה עם המלך עצמו, ונדהם אל מול הפאר וההדר שהיו מנוגדים מאוד למה שראה באותה מדינה בימים האחרונים. מסתבר שהמלך לא סובל ממחסור בכסף וזהב, הארמון בנוי עם סטנדרטים גבוהים מאוד, ואף מעבר לכך.

המלך ישב על כסא גבוה, כמו לקוח מהאגדות, הכסא עשוי מעץ מעוטר בעיטורים מרהיבים עם ציורים שונים, ומשולבים בו אלמנטים מפוסלים משנהב, וכמובן הרבה מאוד זהב שמצפה חלקים נרחבים ממנו, עם שילובים של כסף וגם יהלומים משובצים לא נעדרו.

הזקפים עמדו מסביב, בפחד ואימה מפני המלך. כשהם ליוו אותו אל עבר כס המלוכה, הם הרכינו ראש וצעדו כך. התברר לו שיש להם הוראה שאוסרת עליהם אפילו להסתכל על פני המלך בדברם עמו, במקום זאת הם צריכים להסתכל על הכפתור העליון של הגלימה שלו, כי זאת עזות פנים להסתכל בפני המלך.

הוא עצמו הרגיש קצת פחות מחויב לכללים. אחרי הכל הוא אורחו האישי של המלך, והוא גם איש עסקים, די ברור שהמלך מעוניין בקשרי מסחר ענפים, ואם הוא יפגע באיש עסקים שהגיע אליו לפגישה, זה ימנע מאנשי עסקים אחרים לבוא. "בסופו של דבר נראה שהוא די אוהב כסף", חשב לעצמו, "כך שהוא יוותר לי על כך שהעזתי להסתכל עליו".

הוא ניגש אל המלך בצעדים רחבים, לחץ את ידיו בחיוך, ואמר לו "טוב לראותך אדוני המלך, אני רוצה לברך ברכה שיהודים מברכים כשרואים מלך!".

המלך הרים גבה בפליאה: "אני יודע קצת על יהודים", אמר, "אבל לא הכרתי את הטקס הזה שאתה מדבר אליו".

לאחר שהסביר למלך מה הוא מתכוון לעשות, הוא בירך בכוונה גדולה "ברוך שחלק מכבדו לבשר ודם", ואפילו לימד את המלך לומר 'אמן'.

"טוב שאתה שואל", השיב לו המלך

המלך הזמין אותו להתישב, ואמר לו עוד לפני שהחלה השיחה: "מצאת חן בעיני, אני חושב שתהיה לנו שותפות נהדרת".

הוא כמובן שמח לשמוע על כך, אבל אז שם לב שעל שולחנו של המלך יש חפץ מאוד מוכר... השעון שנתן לאותו חייל.

"לפני שאנחנו מתחילים לדבר על עסקים", אמר למלך, "אני אבקש את רשותו של הוד מלכותו לשאול מה עושה השעון שלי כאן, ומה זה אומר על מה שעלה בגורלו של החייל שהתיידד עימי???"

"טוב שאתה שואל", השיב לו המלך, "הידיד שלך חרג מכללי הטקס, הוא לקח חפץ מאורחו האישי של המלך, ולכן הוא יענש בחומרה..."

צמרמורת אחזה בו... "נענש בחומרה? עד כמה העונש שלו חמור???"

"זה תלוי בהחלטה שלי, והאמת שעדיין לא החלטתי, נראה בהמשך לא היה לי זמן לחשוב על זה".

"אדוני יודע שהוא לא לקח לי את השעון, אני נתתי לו אותו בחפץ לב..."

"כן הוא אמר את זה בחקירה, וגם החבר שלו אישר את הדברים, אבל עדיין מדובר בחריגה מהנהלים, ואנחנו פה מחמירים מאוד עם מי שחורג מהנהלים".

"אני יכול לבקש טובה אישית, אולי לבקש שישחררו אותו, זה די מלחיץ אותי שאנשים יענשו 'בחומרה', רק בגלל שנתתי להם מתנות. אם מצאתי חן בעיניך המלך, תינתן לו נפשו בשאלתי..."

"בסדר", השיב המלך, "אכן מצאת חן בעיני, ואני מעניק לו חנינה בזה הרגע".

לאחר מכן הוא אמר כמה מילים בשפה המקומית, והרצים יצאו שלוחים כדי לשחרר את החייל מכלאו.

כעבור זמן לא רב כבר הובא החייל כשהוא קשור בשלשלאות של ברזל, רועד מפחד. הוא נפל על ברכיו והתחנן לחמלה, הבטיח שלא יחזור לסורו, ונשבע בכל הקדוש והיקר לו שלעולם ועד לא יעז עוד לקחת מתנות מאורחו של המלך.

המלך העניק לו חנינה, והחייל הדומע השתטח מלוא קומתו ארצה כדי להודות לו ולהלל אותו על חסדו הגדול.

לאחר אותו טקס, החלה הפגישה העסקית, המלך התעניין כמה מוכן ידידי להשקיע, והוא התעניין מה המלך מציע בתמורה, כך הם ניהלו משא ומתן פורה במיוחד, ולאחר מכן עשו עסקים במשך תקופה מסוימת.

"באותו ביקור למדתי לראשונה מה זה נקרא 'מלך', ומה המשמעות של מלוכה", סיפר לי איש העסקים, "אבל גם למדתי מה זה נקרא 'חרטה על העבר' ו'קבלה לעתיד'. הצורה שבה החייל הזה התחנן על נפשו, מתוך ידיעה ברורה שגורלו נתון בידי המלך באופן בלעדי, והוא יכול להחליט בעוד רגע להעביר את חייו מעליו או לשחרר אותו לחיים ולשלום - אני נזכר בזה מדי שנה כשמתקרבים הימים הנוראים, ומייחל לעצמי הלוואי שתהיה ב'תשובה' שלי, עשירית מאותה 'תשובה' שעשה אז החייל על חטא לקיחת השעון..."

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

ליל ראש השנה היה, וביקש מהם שיתנו לו את השופר לתקוע בו תיכף כשיעלה עמוד השחר. היום האיר ורבי אליעזר תקע בשופר וראה זה פלא, כמה רגעים אחר שסיים, שקטה הסערה ושבתי הספינה לשוט על מי מנוחות...

בראש השנה הכל יכול להיברא מחדש!

יצאתו מבית האסורים. א"כ כדי שייצא בפועל מבית האסורין היה צריך הקב"ה לקבוע מועד חדש, לא כפי שנקבע קודם לכן. זהו כוחו של ראש השנה לחדש ולקבוע דברים חדשים.

כן הדבר בהפסקת השעבוד של ישראל במצרים, הרי מחמת קושי השעבוד קיצר הקב"ה את שנות השעבוד. גם זו קביעת מועד חדש, לא כפי שנקבע מראש. אם כן, ראוי הדבר לקרות בראש השנה, יום החידושים, יום הבריאות והקביעות החדשות.

סיפור הרה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, סיפור שמכיר מכלי ראשון על אברך יקר שלפני ראש השנה ירש סכום נכבד מאוד, ובהגיע ימי ראש השנה, הרגיש בטוח בפרנסתו, ולאור זאת, בשנה זו, לא התפלל די על פרנסה, כי הוא חש שיש לו פת בסלו, וכבר הושיעו הקב"ה בענין הפרנסה עוד טרם חלה השנה החדשה.

במהלך השנה, בעקבות מהלכים שונים ומשונים, הפסיד האברך את רוב כספו שירש. כשהגיעו שוב ימי ראש השנה, הבין וחש על בשרו בדרך הקשה את חשיבות התפילה בימים אלו. או אז הבין האברך שלפני גזר דין בשנה החדשה, אין לאף אחד כלום, והכל נגזר מחדש, ואף מה ששלך אינו שלך, אלא אם כן יגזור ויקבע כך שוב הקב"ה. ועל כן התפילות בימים אלו חשובות מאוד, כי רק בעבורן ובזכותן יגזור עלינו ה"ת עוד שנה טובה ומבורכת.

כמה הרפתקאות עברנו בשנה האחרונה

עובדא הוי בבית מדרשו של הגה"ק רבי יואל מסאטמר ז"ע שהשליח ציבור מיהר בתפילתו בימי הרחמים והסליחות, ואף הקהל מיהרו כמותו בתפילתם. היטיב חרה הדבר לאדמו"ר זצ"ל על שתחת שיתחזקו בתפילתם וינצלו את הימים המסוגלים לתפילה, מזלזלים בתפילה בימים כה נעלים, ואינם מתפללים בכבוד ראש ובמתניות, עד שלא יכול להתאפק ופרץ בכי מר קורע לב, וזעק מנהמת ליבו: "יהודית יקרים, הביטו וראו כמה אנשים שהיו עמנו בשנה שעברה, וכיום... כי כך נגזר עליהם בראש השנה שעבר... שימו לבכם, כמה הרפתקאות עברנו בשנה האחרונה, כי כך נגזר עלינו בראש השנה שעבר... והכל תלוי בתפילתנו... והאיך נקל ראש בתפילה, בימים כה מכריעים וחשובים...!?"

כאשר נסע הגה"ק רבי אלעזר רוקח, בעל המעשה רוקח' ז"ע בספינה, כדי להתיישב בארץ ישראל, השתוללה רוח סערה בלב ים, והספינה איימה להיטבע.

כאשר ראו יושבי הספינה את רבי אליעזר, חזות פניו העידה כי

הרב ישראל ליוש

בשנה אחת נזקק האדמו"ר בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים ז"ע לניתוח. הרופאים קבעו שעליו לעבור ניתוח בדחיפות, והיה זה בסוף חודש אב, אך הוא ביקש לדחות את הניתוח לאחר יום הכיפורים.

בני ביתו שחרדו מאוד למצבו, התחננו לפניו שלא ידחה את הניתוח, הרופאים הרי אומרים שזה 'פיקוח נפש' ממש, אך הוא עמד בשלו ולא הסכים להקדים את הניתוח, עד אחר יום הכיפורים.

בהגיע המועד שנקבע, טרם הניתוח בדקו הרופאים שוב את מצבו, וראו שאין צורך לנתחו. בתגובה אמר הרופא לאדמו"ר: "הזמן פעל לטובתך..." ענה לו האדמו"ר: "ראש השנה פעל לטובתי..." והסביר לו ארוכות על הכח הגדול של ימי הדין ועל מה שאפשר לפעול בימים אלו להפוך הכל לטובה ולקרוע גזר דינו של אדם.

אי' בגמ' (ר"ה י ב) "בראש השנה נפקדה שרה רחל וחנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורין, בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים".

שאלו המפרשים: וכי מה החידוש שאמותינו נפקדו בראש השנה, והרי כל ישראל נזכרים ונפקדים לטובה, או חלילה... בראש השנה שהוא יום הדין?

עוד נשאל: מה הדמיון בין שלושת עניינים אלו: פקידת האמהות, יציאת יוסף מבית האסורין וביטול העבודה במצרים? מהו הלימוד מכך שדברים אלו קרו בראש השנה?

נראה לבאר שהגמרא מלמדת אותנו ש'ראש השנה' הוא יום של חידושים. ביום זה הקב"ה מחדש דברים חדשים, הפוכים מטבע הבריאה, ואף שונים ממה שתוכנן ונקבע קודם לכן. וזאת משום שהעולם נברא בתשרי, והרי ידועים דברי הרמח"ל: 'כָּל תְּקוּנָה שְׁנֵיתָקֵן, וְאוֹר גָּדוֹל שֶׁהָאֵיר בְּיָמֵינוּ מִהַיָּמִים, בְּשׁוֹב תְּקוּפַת הַיָּמִין הַהוּא, יָאִיר עָלֵינוּ אוֹר מְעִין הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, וְתַחֲנוּשׁ תּוֹלְדֵת הַתְּיָקוֹן הַהוּא...' א"כ סגולת ימי תשרי היא כח החידוש והבריאה, ולכן בראש השנה הקב"ה מחדש דברים נגד מה שכבר נקבע, ואף הפוך מבריאת הטבע.

עתה נבין שזהו החידוש שאמותינו נפקדו בראש השנה, כי הן היו עקרות בטבען, ובראש השנה פקד אותן הקב"ה וחידש בהם כשהפך את הטבע והוציא אותן מכלל עקרות. משא"כ כאשר הוא פוקד בראש השנה את כל הנשים, אין זה חידוש הבריאה והפיכת הטבע, אלא רק גזירה על הטבע, כיצד עליו לנהוג.

כמו"כ, יציאת יוסף מבית האסורין היה חידוש. שהרי ידועים דברי חז"ל שבעבור שביקש יוסף 'כי אם זכרתני' ובטח באדם, נדחתה

בגללך אני בוכה!! הצהיר האיש. מה עשיתי? שאל הבחור, מדוע אתה בוכה בגללי? תראה, ענה לו האיש. אתה הגעת לכאן בשעה מוקדמת בבוקר, עזרת לסבך להניח תפילין ויצאתם לתפילה ביחד. מאז אני לא רגוע...

הסיפור המיוחד וגם על העצה שאאמו"ר שליט"א מספר את אשר הדריך אותו המשגיח הגה"צ רבי אורי וויסבלום שליט"א, איך לקבל קבלות

מאת: הרב ישראל היימן

הנה יום הדין... שוב עומדים בתחילתה של שנה, לקראת ימים עמוסים ומלאים. ראש השנה, עשי"ת, יום הכיפורים, סוכות ושמחת תורה. אין מי שליבו לא זז מעט אפילו בימים אלו, אין מי שלא מקבל איזו התעוררות, קטנה או גדולה. רק צריך לשמור אותה ולא לתת ליצר למסמס את הימים האלו.

התקשר אלי משהו וסיפר מעשה נורא.

חמיו לאו"ט היה בקיץ האחרון בבית הבראה מסויים בהתאוששות אחרי טיפול רפואי. זהו מקום ציבורי שנמצאים בו אנשים מכל גווי הקשת ולא שייך לבחור בו את השכנים... לידו שכב יהודי קשיש פרופסור כלשהו בן למעלה מתשעים שנה שהתאושש גם הוא מטיפול מסויים.

בליל שבת קודש בשעה מאוחרת, סעודת השבת הקטנה הסתיימה והנכד ששהה לצד סביו התכונן לשנת לילה. לפתע הוא שומע את שכנו לחדר - הפרופסור הקשיש, שלא זכה להכיר את האור ולהימנות על שומרי המצוות, כשהוא מייבב בכי מר. הבחור הצעיר כמובן ניגש את החלק השני של החדר ושאל את היהודי המבוגר מדוע הוא בוכה והאם ניתן לעזור במשהו.

"בגללך אני בוכה!! הצהיר האיש.

מה עשיתי? שאל הבחור, מדוע אתה בוכה בגללי?

תראה, ענה לו האיש. אתה הגעת לכאן בשעה מוקדמת בבוקר, עזרת לסבך להניח תפילין ויצאתם לתפילה ביחד. מאז אני לא רגוע... אני לא זכיתי להניח תפילין מאז בר המצווה שלי, אתה מבין? פרצו הדמעות שוב מעיני, אני רוצה להניח תפילין עכשיו! תביא את של סבא שלך או את שלך ואני רוצה שתניח לי תפילין כעת!

הבחור לא ידע את נפשו

הבחור לא ידע את נפשו, השעה קרוב לחצות לילה של ליל שבת קודש... הוא מנסה להסביר ליהודי המבוגר שבלילה לא מניחים תפילין. הוא לא כל כך מבין אבל מסכים בלית ברירה להמתין עד הבוקר... בחוסר נעימות מסביר הבחור ליהודי שמולו שגם עם הגיע הבוקר הוא לא יוכל לקיים את משאלתו הטובה. אדם שלא הניח עשרות שנים תפילין ולא יודע בכלל שלא מניחים בלילה, קשה להסביר לו קצת על שתי אותות ועל כך ששבת היא במקום תפילין, אבל אחרי הסבר קצר ולא ממצה מבין היהודי שיש לו עוד למעלה מעשרים וארבע שעות

לחכות כדי לקיים את המצווה הנכספת. הוא שואל את הבחור מי יהיה כאן ביום ראשון, והבחור מסבר את אוזנו שכן דודו - בנו של מספר הסיפור יהיה כאן ממוצאי שבת ועד ליום ראשון בצהריים. "ואל תדאג, אני אומר לו שאתה מעוניין להניח תפילין".

מוצאי שבת, הנכדים מתחלפים ביניהם ומהקצה השני של החדר נשמע קולו המחוספס של הישיש: אל תשכח לומר לו! בוודאי, עונה הבחור ומעביר את בקשתו הנרגשת של האיש להתחזק מחר עם בוקר ולהניח תפילין.

מיד לאחר תפילת שחרית ניגש הבחור הצעיר לצידו השני של החדר עם שקית התפילין כשהוא נכון למשימה החשובה.

לתדהמתו הוא נתקל בסירוב...

לתדהמתו הוא נתקל בסירוב... האדם המבוגר שמולו אינו מעוניין להניח. הוא מסביר לבחור בכנות שלא נעים לו מריבונו של עולם, 'עכשיו אני אניח, מחר תלכו מכאן, ויותר לא אראה תפילין כמימים ימימה. אינני מעוניין להשית שקר בנפשי...'

הבחור מנסה להסביר שכל מצווה חשובה בפני עצמה והקב"ה שמח איתה ללא קשר למה שהיה או יהיה עוד, הוא מנסה להבטיח שיצור קשר עם ארגון קירוב שיוכל לדאוג לו להמשיך את המצווה בכל יום, אבל מצידו של הפרופסור המבוגר ניכרת המלחמה הפנימית ולבסוף לצער כל הנוכחים זו מסתיימת בלא הנחת תפילין.

באותו יום חזר הסב לביתו ולחיק משפחתו. לא כל הסיפורים נגמרים

בטוב ואותו יהודי כנראה החמיץ את ההזדמנות ואת ההתעוררות שהייתה לו. לא כל כך באשמתו, אבל היצר וחילותיו לא נתנו ליהודי כזה לעשות מעשה של קדושה.

הנכד הצעיר ובן דודו יצאו נרגשים מכל הסיפור ובאמתחתם מסר נוקב עד השיתין.

לעולם אסור לפספס רגע של התעוררות!! אסור לתת ליצר למשוך עלינו את שגרת החיים ולמסמס את ההזדמנות.

הרבה אנשים חיים בתחושה קצת קשה: למה להתאמץ בימים נשגבים אלו? הלא ההתעוררות הזו בין כה לא מחזיקה מעמד יותר מידי זמן, אי שם בתחילת או מקסימום באמצע החורף כבר כמעט ולא נשאר רושם מההתעוררות של ימים נפלאים אלו, אז בשביל מה נועדה כל העבודה הנשגבה? הלא הכל הולך כביכול לטמיון?

התשובה היא שאכן כך... בדרך הטבע היצר וחילותיו יעשו ככל אשר לאל ידם להרוס ולמחוק את אותם רגעי התעוררות, ישנה רק דרך אחת והיא לנסות ולשמר. קבלה קטנה, תזכורת לאותם ימים מרוכזים כל השנה, זו העצה היחידה.

אאמו"ר שליט"א מספר את אשר הדריך אותנו המשגיח הגה"צ רבי אורי וויסבלום שליט"א. באחת השנים בערב יום הכיפורים, אמר לו המשגיח: שהעולם חושב שלקבל קבלה בימים נוראים זה בשביל להתחיל במשהו את הדרך החדשה. אבל רואים שבכל זאת הרבה

המשך מעמוד 15 | הרב צבי גטקר

הזמן מושפלות לארץ, הוגבהו לשמים, ובעיניים לחות הוא בירך: שיהיה לכן חיים ארוכים.

ואכן שניהם האריכו שנים, מאותו היום, כל אחת מהם עד הגיעה לשנת ה'198.

כוחה של ברכת צדיק, ומעומק הלב, מלב נרגש.

הדרך להגיע לתפילה מעומק לב היא רק בהכנה מוקדמת, להתבונן כי אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, להתבונן כביכול כיצד הקב"ה ממתין ומחכה לשמוע את קולנו, וקורא בקול גדול: שובו אלי ואשובה אליכם, תשימו לב, התבוננו רגע ברצינות, באמת, מי אתם, מי אני בשבילכם, ומתוך זה תתפללו, מתוך כך תמליכו אותי.

לכשכך, הרי שה'שמע קולנו', וה'השיבנו' שלנו, יצאו מעומק הלב,

המשך מעמוד 15 | הרב ישראל ליוש

איש קדוש הוא, והתחננו לפניו שישא תפילה לפני קונו להצילם מהסכנה האיומה המרחפת על ראשם.

אותה העת, ליל ראש השנה היה, וביקש מהם שיתנו לו את השופר, למען יוכל לתקוע בו תיכף כשיעלה עמוד השחר, ויאיר היום. ואכן כך עשה, היום האיר ורבי אליעזר תקע בשופר כמצוות היום. וראה זה פלא, כמה רגעים אחר שסיים רבי אליעזר לתקוע בשופר, שקטה הסערה ושבה הספינה לשוט על מי מנוחות, ושמוחו מאוד כל האנשים.

כאשר סיפר הגה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא זי"ע מעשה זה לתלמידיו, הסביר שלא היתה כוונת ה'מעשה רוקח' לעשות איזה סגולה בתקיעת השופר, כדי להשקיט הסערה, אלא כיון שראה

פעמים הקבלה לא מחזיקה מעמד.

העצה לזה היא לקבל את הקבלה בצורה שונה. כלומר לקחת דבר קטן מאד שהוא רק תזכורת, כגון נעילת הנעלים לפי ההלכה (ימין ואחר כך שמאל וקשירה של שמאל ואח"כ ימין), ובכל פעם שאדם מקפיד על הקבלה הקטנה הזו הוא מעורר שוב אפילו חלק קטן מההתעוררות של אותם רגעים. כך נשמרים הרגעים הקדושים לכל השנה.

זה עיקר הרווח מקבלה בימים נוראים.

וכדבריו המאירים של בעל 'הקדושת לוי' בשם הרמב"ן בדרוש לחג השבועות וז"ל: 'אופן הג', הוא על פי דברי הרמב"ן שפירש על פסוק: "מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ" (שיר השירים ה, ד).

ופירש, כשמגיע לאדם איזה התעוררות של יראה ואהבה להבורא ברוך הוא, אזי תיכף ומיד יראה לעשות לה כלי, היינו שיעשה תיכף איזה מצוה, דהיינו שיתן צדקה או ישב תיכף ללמוד וכדומה, כי ידוע

שהתעוררות הבאה אל האדם בפתע פתאום הוא אור הנשפע עליו מלמעלה, ונקרא בחינת נשמה, אזי צריך האדם להלבישה בגוף בכדי שיהיה לה חיזוק ובסיס שלא יהיה מוטה חס ושלום, כידוע למביני מדע.

וזה פירוש הפסוק "מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ", כי חפץ הוא מלשון כלי, דהיינו ההתעוררות ההוא שבא אל האדם צריך תיכף ומיד כלי, וזהו "עד שתחפץ", עד כאן לשונו, אף שאין זה לשונו ממש'.

ועומק הלב כפי ששמענו, הוא משהו ענק וגדול, לב של יהודי. כשנדע את כוחנו, את כוח ליבנו, הלא נברך כ"א ואחד בברכת כתיבה וחתימה טובה לא מן השפה ולחוץ, אלא מעומק הלב, מי יודע כמה טובה וברכה אנחנו יכולים למשוך על סביבתנו, כאשר

ברכת ה'לשנה טובה' תצא מעומק הלב, ברגש ובכוונה.

זו סיומה של שירת האזינו בה קורא לנו הקב"ה, שימו לבבכם, עצור, שימת לב, ואלו הם עיצומם של ימים.

בימי הרחמים שבהם אנחנו עומדים, זו ההזדמנות שלנו להגיע לעומק הלב, להתחנן מעומק הלב, זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים, ואף הוא ישיב לנו בס"ד ויכתבנו כולנו יחד בברכה שלמה אכ"ר.

שכלתה אליו הרעה וכלו כל הקיצין, עלה במחשבתו שיזכה עוד בימי חייו ויעשה עוד מצווה אחת וכאשר ראה הקב"ה את גודל חיבתו לקיום המצוות, עד שאפילו כשהוא שקוע בפחדיו וצרותיו, אין לו אלא רצון לקיים מצווה לכבודו ית', מיד נתעוררו רחמיו והצילו מן הצרה...

לדידן נאמר: שתקיעת השופר עוררה את הנהגת מלכותו ית', וכפי שהזכרנו, יום ראש השנה הוא יום החידושים והנהגת הבריאה מחדש אף כנגד מה שנגזר ואף כנגד דרך הטבע. א"כ זו הזכות שנתעוררה בתקיעת השופר של בעל ה'מעשה רוקח', וע"כ הפך הקב"ה את מחשבתו לטובה.

הילד מיאן להירגע וברגליו הקטנות בעט בקרקע בחזקה כשהוא דורש בקולי קולות: "סבא. רק תקיעה אחת! אני מבטיח לך בזאת, תקיעה אחת ודי, לא אבקש יותר!" לבו של הסבא נכמר בקרבו, ובקושי רב לקח את השופר, תקע בו תקיעה אחת ארוכה לשביעות רצונו של הניק..

על דרשתו המיוחדת של בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע: וכי מה מבקשים בניך המיוסרים, 'רק תקיעה אחת', האם תעמוד לנוכח בכיים ותחננוניהם ולא תתקע!

מאת: הרב אליהו שור

אולם הנכד לא מיהר להשלים עם חסרון תרועתו, והתחיל לבכות ולהתחנן בפני סביו שיתקע רק תקיעה אחת וזהו. נכמרו רחמי המנחת אלעזר, ונעתר אליו, ובלב כבד לקח את השופר ותקע בו תקיעה אחת...

ריבוננו של עולם, צריך אני לעשות תשובה!

מנהג עתיק יומין מונהג במה קהילות ישראל מהחשובות ביותר שהרב או מנהיג הקהילה נושאים מדברותיהם בפני הקהל לפני תקיעת שופר לעורר הלבבות ולשפר המעשים. גם במונקאטש נהגו במנהג זה, כאשר המנחת אלעזר היה נוהג בכל שנה לעורר בדברי כיבושין והתעוררות את הקהל בגודל המצוה והשעה. אך לא בשנה זו.

בשנה זו נעמד הרבי על הבימה, הסתכל על הקהל כשהוא מהורהר מאוד. אחר החל למרר בבכי בקוראו: "ריבוננו של עולם, צריך אני לעשות תשובה!" החסידים הביטו בפנים קרועות מתדהמה בפני רבם. "וכי רבם חטא?"

"אכן תשובה אני צריך", המשיך המנחת אלעזר, "באשר עברתי על ההלכה והמנהג שלא לתקוע בשופר בערב ראש השנה... תשובה אני צריך!"

"אולם", המשיך המנחת אלעזר, "עשיתי זאת כי לא יכולתי לעמוד לנוכח בכיו החזק של נכדי האהוב שביקש ממני 'רק תקיעה אחת' והמס את ליבי, ולכן תקעתי בשופר בערב ראש השנה".

בשלב זה גבר בכיו של הרבי, "אבינו שבשמים", פנה כלפי מעלה. "מליוני בניך הנתונים כבר זה אלפיים שנה בגלות קשה ומייסרת, עומדים לפניך, צועקים ובוכים": "באשעפער, רק תקיעה אחת של 'ותקע בשופר גדול לגאלינו', ומיד אנו נגאליים"

וכי מה מבקשים בניך המיוסרים, 'רק תקיעה אחת', האם תעמוד לנוכח בכיים ותחננוניהם ולא תתקע!

רבוננו של עולם, שעה לשועתם ותקע כבר את התקיעה המיוחדת שתבשר את גאולתינו ופדינו נפשינו! ושלח מיד את משיח צידקנו שיגאלינו במהרה מהגלות המרה!"

חתן היה לו לכ"ק הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע, והרה"צ רבי ברוך רבינוביץ זצ"ל שמו, הרבה שנים חיכה לפרי בטן, באשר עברו כבר כמה שנים אחרי החתונה וזכר לזרע של קיימא אין. תפילות נרגשות והשתדלויות עניפות השתדל המנחת אלעזר בעבורם, עד שבעזר ד' יתברך הגיעה הישועה כשביום בהיר נולד להם לרבי ברוך וזוגתו בן בכור למזל טוב! השמחה הרקיעה שחקים, ובשעת הברית נקרא שמו בישראל: צבי נתן דוד, ובכינוי החיבה "הרשלה"...

ויהי הרשלה זה נושא חן בעיני כל רואיו ומכיריו עד למאוד, אולם מיוחדת הייתה אהבתו של סבו המנחת אלעזר אליו, כאשר בכל עת והזדמנות היה משתעשע עמו, עד כדי שבעת עריכת שולחנותיו הטהורים היה מושיבו על ברכיו מרוב חיבתו אותו.

חודש אלול הגיע. ובערב ראש חודש ניגש המנחת אלעזר אל הארון שבו מונח השופר בכל ימות השנה, כדי לנסותו האם קולו עדיין בתוקפו ובגבורתו, או שמא לא. תקע בו כמה פעמים הלחך ושוב עד שהונח דעתו שאכן השופר ראוי לעשות את תפקידו ומלאכתו נאמנה. היניק הרשלה שנכח בחדר בעת נסות המנחת אלעזר את השופר, הוטב לו ביותר לשמע הקולות והתקיעות היוצאים מהכלי המיוחד, כשהוא מתענג על כך תוך שהוא עושה תנועות ידיים בהתרגשות כמנהג הילדים, אולם מה מאוד התאכזב כשהסבא גמר לתקוע, ופנה לשים את השופר ארונה על מקומו. מאוכזב ביותר ביקש הילד מסבו אולי יאות לתקוע תקיעה נוספת לשמחו, המנחת אלעזר הסכים, ומיד תקע שוב פעם כדי לרצות את דעת הילד.

כך השתרש כעין מנהג אצל המנחת אלעזר בכך שבכל יום ויום בחודש אלול, בגמרו לתקוע את התקיעה המחויבת היה תוקע עוד אחת נוסף על הראשונות לשמח את לב נכדו אהובו.

עד שהגיע ערב ראש השנה, בו נהוג שלא לתקוע בשופר כלל, כדי לבלבל את השטן. ולכן לא תקע המנחת אלעזר באותו יום. הנכד שחיכה בקוצר רוח לתקיעתו היומית, התאכזב לגלות שהסבא אינו תוקע היום, אולם הוא לא ויתר והתחנן בפני זקנו שיאות לתקוע גם היום. המנחת אלעזר לא הסכים בצובטו את לחיו. "נכדי היקר, לא היום! היום הוא ערב ראש השנה ונוהגים לא לתקוע בו! בעזרת ד' מחר בראש השנה נתקע הרבה תקיעות, יותר מבכל יום!"

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אל הסטיפלער זצ"ל נכנס פעם בעל תשובה בליווי תלמיד חכם כדי לקבל ברכה. "איני מעונין לברך אותו", אמר הסטיפלער, "יש לו בביתו ספרים פסולים". "הרב, הוא בעל תשובה!" אמר התלמיד חכם...

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

קוראים יומם ולילה, מתערבים עם המעשים הרעים, ואז מתעפשים גם הם... החלק של "סור מרע" הוא המפתח לתשובה אמתית. רבי ישראל סלנטר זצ"ל דיבר פעם בבית מדרש של מחללי שבת בעיר ברלין, ואמר להם: גם אם אתם לא מתכוונים לשמור שבת מהיום והלאה, לפחות תמטעו בחילול שבת, אם בכל שבת הייתם מחללים אותה עשר פעמים, תמטעו בחילול שבת ותחללו אותה בכל שבת רק חמש פעמים...

אל הסטיפלער זצ"ל נכנס פעם בעל תשובה בליווי תלמיד חכם כדי לקבל ברכה. "איני מעונין לברך אותו", אמר הסטיפלער, "יש לו בביתו ספרים פסולים". "הרב, הוא בעל תשובה!" אמר התלמיד חכם, "איני יכול לברך אותו!" חזר ואמר הסטיפלער. בעל התשובה הזדעזע. הוא חזר לביתו, חיפש וחיפש עד שמצא בארון ספר שנתר מהתקופה שבה עדיין לא שמר תורה ומצוות. הוא שרף את הספר וחזר אל הסטיפלער זצ"ל, שבפעם זו ברכו במאור פנים. ספר אחד פסול, טומאה אחת שיש לאדם - וכבר נמנעת ממנו הברכה! אנו מבקשים: "וטהר לבנו לעבדך באמת", "טהרנו מטומאותינו". אין דבר מאוס בעולם יותר מנבלה, והמדבר דברי נבלה או שמנבל את שכלו, "ל"ע, נקרא 'נבלה', כמו שאומר הפסוק (ישעיה לב, ו) "כי כל נבלה ידבר". לכן מלחמתנו צריכה להיות מופנית לחלק של "סור מרע", לשמור על טהרת הנפש. אנו מבקשים מהקב"ה שיטהר לבנו ונזכה לעבדו בלבב שלם, עם שני היצרים, מפני שזהו המבחן וקנה המידה לשיבה האמתית אליו! (שש באמרתך)

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק תשפ"ג)

הגמרא בסוף מסכת עוקצין מביאה את דברי רבי יהושע בן לוי: עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות". אומר על כך הגאון מוילנא זצ"ל (בספרו 'אדרת אליהו'): לכל אדם יש שני חדרים בלב, בחדר השמאלי שוכן היצר הרע ובחדר הימני - היצר הטוב. האדם קונה את ש"י העולמות ע"י שני יצריו, כאשר 300 עולמות נקנים בכך ששובר את היצר הרע, ו-10 עולמות נקנים ע"י ששומע אל היצר הטוב. והרמז לזה: ש"י - ראשי תיבות שמאל ימין. דוד המלך אומר (תהלים ל"ד ט"ו) 'סור מרע עשה טוב', ואמנם רבים מוכנים לקיים רק את החלק של ה'עשה טוב', ללמוד עוד חמש דקות ולעשות תענית דיבור בתחילת הסדר, אך כל עוד שהאדם לא נלחם ברע ומקיים 'סור מרע' - זה עדיין לא מספיק...

ה'חת"ם סופר' זצ"ל הביא הביא על כך משל נפלא: מעשה באנשים שהגיעו להתארח באכסניה. אכסניה זו הייתה דירה סרוחה והתפריט בה כלל לחם מעופש בלבד, ללא מים להשיב את הנפש. והנה, רואים האורחים כי במרחק ניצב הר גבוה ותלול מאד ובו מעיין זורם ועצי פרי נפלאים, ואנשים יושבים שם ולוגמים מהמים הזכים וסועדים את לבם בפירות המשובחים. בעל האכסניה שם לב לעיניהם הכלות אל מול המראה משובב הלב, וחשש כי יברחו מהאכסניה שלו, ולכן אמר להם: "אל תדאגו, במקום שתצטרכו לטרוח לטפס על ההר ההוא, אלך אני לשם ואביא לכם מהפירות ומהמים שבהר". ואכן בעל האכסניה יצא לכיוון ההר, וחזר לאחר מספר שעות כשבידו הפירות הנפלאים וכלים מלאים במים הזכים. האורחים החלו לאכול מהפירות המשובחים ולשתות מהמים הזכים, אך אז היכו באפם הריחות הרעים שהיו בדירה וקלקלו את התיאבון, עד שהם קצו בפירות ובמים שרק מקודם היו משאת נפשם...

והנמשל: יש אנשים שמתאכסנים בדירה הסרוחה של היצר הרע, ובימי הרחמים והסליחות נפקחות עיניהם, ואז רואים הם כי המזון שלהם מר וסרוח, ולעמת זאת רואים הם את הר ה' הגבוה והתלול, עליו יושבים הצדיקים ואוכלים מפרי מעשיהם, וגם הם מתאוים לשפר את מעשיהם ולעלות לשם. היצר הרע רואה כי הוא עומד לאבד את הקליינטים שלו, ואז הוא מציע להם: 'אל תעבדו קשה, אני כבר אביא לכם מהפירות הגדלים שם', ואז הוא משדל אותם לקרוא תהלים יומם ולילה ללא הפוגה, ומשכיח מהם את דברי הרמב"ם (הלכות תשובה ב, ג) שהדבר הראשון שצריכים לעשות כששבים בתשובה הוא להתחרט על המעשים הרעים, ולקבל שלא לשוב עליהם עוד. ומה קורה אז? הפירות הטובים - התהילים שהם

האם מותר לומר בשבת את 'תפילת השל"ה'? ומדוע מותר לומר בשבת 'הרחמן' בברכת המזון?

חכמינו ז"ל אמרו, שאסור לאדם לתבוע צרכיו בשבת, דהיינו שאסור לבקש בקשות פרטיות בנוסף על מה שתיקנו להתפלל בשבת. ולדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, רק בקשות על פרנסה או רפואה אסורות, אבל בקשות על עניינים רוחניים מותרות; ולדעתו, לדוגמה, מותר לומר בשבת את 'תפילת השל"ה' וכיוצא בה, אך יש לדלג על חלקי תפילה הנוגעים לפרנסה ולרפואה. ולדעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל, אסור לבקש גם על עניינים רוחניים, וכן אין להתפלל על זיווג הגון, זרע של קיימא, וכדומה; אך בהרהור מותר לבקש על עניינים אלו.

ובקשות על גשמיות שהן חלק מנוסח הברכה שתיקנו חכמינו ז"ל, כגון בקשות רבות שבברכת המזון, בודאי שאינן בכלל איסור זה. ולדעת הערוך השולחן והמשנה ברורה, אף בקשות שאינן חלק מנוסח הברכות, אך נאמרות בקביעות על ידי כלל הציבור, כגון 'אלקי נצור' שבסוף 'שמונה עשרה', וסדר 'הרחמן' שבסוף ברכת המזון, מותר לאומרו.

מה יותר חשוב להמשיך ולהאריך בתפילה או למהר ל'ויכולו' עם הציבור?

אמירת 'ויכולו' לאחר תפילת ערבית של ליל שבת, נחשבת כעין 'עדות' על מעשה בראשית; ולכן, בהתאם לדיני עדות, יש לאומרה בעמידה. וכן ראוי לאומרה יחד עם הציבור, כיון שראוי שבעדות חשובה כזו יעידו לפחות עשרה יחד. והוסיף החזון איש, שמטעם זה כתב הטור שיש לומר 'ויכולו' בקול רם, דהיינו, שבכך אנו מכריזים ומעידים כביכול בפני כל באי עולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ.

ולדעת המשנה ברורה, ראוי להזדרז בתפילת הלחש כדי להספיק לומר 'ויכולו' עם הציבור, אך לדעת החזון איש, יתכן שמעלת האריכות בתפילה חשובה יותר. והגר"ש ז' אויערבך זצ"ל הורה, שאם אמר 'יהיו לרצון', ועומד בתפילת 'אלקי נצור', יאמר 'ויכולו' עם הציבור. ועוד הורה הגר"ש ז' אויערבך זצ"ל, שאם אמר 'ויכולו' בתפילת הלחש, ומיד כשסיים לומר התחילו הציבור לאומרו, מותר לו לחזור ולומר עמהם 'ויכולו' בתוך תפילתו.

ואם סיים את תפילתו לאחר שהציבור כבר אמר 'ויכולו' - לדעת המשנה ברורה, צריך לומר 'ויכולו' יחד עם אדם נוסף, כדין עדות. ובדיעבד, יאמר 'ויכולו' ביחידות, כקורא בתורה בעלמא, ואזי רשאי לאומרו גם בשיבה. ולדעת החזון איש, אין צורך להדר ולומר עם אדם נוסף, ואדרבה, פגם יש בדבר, שנראה כאילו הוא טורח להעמיד עדים על מעשה בראשית.

הברכה שנאמרת רק במנין קבוע ומה הנהיג הבן איש חי בעירו בנוגע לברכת 'מעין שבע'? וגם - המתפלל ביחידות - האם יאמר 'מגן אבות'?

בימים עברו, היו בתי הכנסת בשדות שמחוץ לעיר, במקום שהסכנה מצויה; ובתפילת ערבית של ליל שבת, שהיו כולם מתאספים לתפילה, היו מהם שהתאחרו, וכדי שלא ישארו לבדם בבית הכנסת, תיקנו חכמינו ז"ל, שהש"ץ יאמר לאחר התפילה ברכה אחת שיש בה קיצור של כל שבע הברכות שבתפילת ליל שבת, המכונה ברכת 'מעין שבע', כדי שעד לסיומה יסיימו גם המאחרים את תפילתם. וגם בדורות הבאים, כשבתי הכנסת כבר נבנו בתוך הערים, לא זזה התקנה ממקומה.

וברכה זו, אינה נאמרת אלא במנין קבוע, משום שסיבת התקנה של ברכה זו היתה מחמת חשש הסכנה למאחרים, כנ"ל, ובמנין אקראי, כגון הנערך בשבת 'שבע ברכות', או בבית האב"ל רח"ל, לא קיים חשש זה. ונחצר בית הכנסת שמתפללים בה, ופתח בית הכנסת פתוח אליה, אומרים בה ברכת מעין שבע. וכן אם מסיבה מסוימת מתפללים כל בני בית הכנסת ברחוב, אומרים ברכת מעין שבע. וכמו כן, מקום תפילה זמני, שמתפללים בו בקביעות למשך תקופה מסוימת, אומרים בו ברכת מעין שבע. ובירושלים, יש שנוהגים לומר ברכת מעין שבע אף במנין שאינו קבוע; והגרש"ז אויערבך זצ"ל צידד, שמנהג זה הוא רק בירושלים העתיקה שבין החומות, שמפאת קדושתה נחשבת כבית הכנסת; ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, המנהג הוא אף בירושלים החדשה, שמחוץ לחומות. והבן איש חי כתב, שמנהג זה הונהג על ידי רבי שלום שרעבי זצ"ל [הרש"ש], על פי הקבלה, והוא נכון לגבי כל המקומות, וכן הנהיג הבן איש חי עצמו בבגד.

ועוד בנוגע לברכה זו: באמצעה של ברכה זו, יש פיסקה ובה תמצית של שבע הברכות, המתחילה במילים 'מגן אבות', ומסיימת במילים 'זכר למעשה בראשית'; ומנהג חלק מבני אשכנז, שהציבור אומר פיסקה זו יחד, ואחר כך שב הש"ץ ואומר בקול רם; אולם, מנהג כל בני ספרד, וכן מנהג רבים מבני אשכנז על פי דעת הגר"א, שהציבור אינו אומר פיסקה זו. והמתפלל ביחידות, לדעת המקור חיים, אינו רשאי לומר 'מגן אבות', ולדעת השולחן ערוך הרב, רשאי לאומרו.

באיזה ניגון ראוי לומר את פרק 'במה מדליקין'? מדוע נוהגים בקהילות רבות שלא לומר 'במה מדליקין'?

מנהג ישראל מימות עולם, לומר פרק 'במה מדליקין' בכניסת השבת, משום שמדובר בו מעניני הדלקת הנרות, ונזכרים בו שלושת הדברים שצריך אדם להזהיר עליהם בביתו לקראת שבת. וראוי לאומרו בניגון של לימוד משניות. ואף תלמיד חכם שמסיים מסכת שבת בכל שבת [כפי שיש נוהגים], צריך לאומרו עם הציבור, כדי שלא ילמדו ממנו אחרים להקל באמירתו. ומותר לאומרו לאור הנר, משום שנזכרים בו עניני איסור הדלקת נר בשבת, ואין לחשוש שיעשה מלאכה כלשהי כדי לשפר את האור. וכשיש מנין בכניסת השבת בבית האב"ל - יש שכתב, שלא יאמרו במה מדליקין, ויש

שכתבו לאומרו. ולדעת המהרי"ל דיסקין זצ"ל, אף האב"ל עצמו יאמר במה מדליקין, משום שההימנעות מאמירתו נראית כאבילות בפרהסייה בשבת, שהרי נוהגים לאומרו לאחר שקיבלו שבת [ראה להלן]; ובגשר החיים כתב, שהאב"ל לא יאמרנו.

ובימי קדם, נהגו לומר את פרק 'במה מדליקין' לאחר תפילת ערבית של שבת. והמנהג בדורות האחרונים, לאומרו לפני תפילת ערבית; ומקור המנהג הוא בכך שהיו מקדימים להתפלל ערבית, וקיבלו את השבת באמירת 'פָּרְכוּ', ועל ידי קריאת פרק זה ידעו לפני קבלת שבת במה מדליקים את הנרות, ותזכרו בשלושת הדברים שצריכים להזהיר עליהם בבית לקראת שבת; אבל לאחר תפילת ערבית, שכבר קיבלו את השבת, לא היתה עוד תועלת לענינים אלו. והעיר הגר"א נבנצל שליט"א, שלפי זה, בזמננו, שמקבלים את השבת באמירת 'בואי בשלום' ו'מזמור שיר', היה ראוי לאומרו לפני קבלת השבת. והערוך השולחן כתב, שמטעם זה - שכבר מקבלים את השבת בקבלת שבת - נוהגים בקהילות רבות שלא לומר כלל במה מדליקין, ואומרים אחר בין קבלת שבת לערבית את מאמר הזוהר 'כגוונא', ומסיים באמירת 'פָּרְכוּ'.

וטעם המנהג הקדמון לומר במה מדליקין לפני תפילת ערבית, כדי שאם יאחר אדם מלהתפלל, תהיה לו שהות להתפלל עד שהציבור יסיימו את אמירת הפרק. והואיל והאיחורים לתפילה נגרמו בדרך כלל מחמת עיסוק במלאכה בערב שבת עד שעה מאוחרת, לפיכך נהגו שלא לאומרו בערב שבת חול המועד, שבו לא עסקו במלאכה כבימות החול. וכמו כן, אין אומרים פרק זה ביום טוב שחל להיות בערב שבת, לפי שבפרק זה נזכרת אמירת 'עישרתם?' ואסור לעשר ביום טוב. ואגב כך, גם אין אומרים אותו בערב שבת כשיום טוב חל בשבת, כדי שלא לחלק ביניהם. ומנהג בני ספרד שלא לאומרו בשבת חנוכה, משום שנזכר בו פסול שְׁמַנִּים הפסולים רק לנר שבת ולא לנר חנוכה; ומנהג בני אשכנז לאומרו גם בחנוכה.

(מ"ב דרשו חלק ג, עמודים 86-90)

טועמיה

טעימות והגיגים מתוך הפרשה

בעל הטורים

פנים מתוך פירוש בעל הטורים על הפרשה

כל שהוא ובנו ובן בנו ת"ח הרי היא לו כנחלה שאין לו הפסק

- האינו. לעיל מיניה כתיב את השירה הזאת עד תומם וסמך ליה האינו כמו שהאזנתם ושמעתם לד"ת כן האינו לדברי השירה הזאת.
- השמים ואדפרה. עולה תרי"ג כלומר האינו לתרי"ג מצות.
- עשב פי שם ה' אקרא. מכאן שמתפללין על עצירת גשמים.
- דבר אחר עלי עשב פי שם ה' אקרא. מכאן שמברכין על כל מין ומין כדאיתא בברכות
- הלה. ה' גדולה. לומר וכי לה' תגמלו זאת שנתן לכם ה' חומשי תורה
- שאל אביה ויגדה וקניה הרי ג' דורות. וסמך ליה פהנחל לומר כל שהוא ובנו ובן בנו ת"ח הרי היא לו כנחלה שאין לו הפסק
- אשפיתה מאנוש וקרם. ס"ת למפרע משה. לולי משה בחירו עמד בפרץ

אדם שהוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים והוריד לנו את המן... ונתן לנו את התורה אין אנו מניחין אותו

וידבר ה' אל משה בעצם היום הזה. בשלשה מקומות נאמר 'בעצם היום הזה'.

נאמר בנח (בראשית ז, יג) בעצם היום הזה בא נח וגו' במראית אורו של יום. לפי שהיו בני- דורו אומרים בכך וכך אם אנו מרגישים בו אין אנו מניחין אותו ליכנס בתיבה, ולא עוד אלא אנו נוטלין כשילין וקרדומות ומבקעין את התיבה, אמר הקדוש-ברוך-הוא, הריני מכניסו בחצי היום, וכל מי שיש בידו כח למחות יבא וימחה. במצרים נאמר (שמות יב, נא) בעצם היום הזה הוציא ה'. לפי שהיו מצריים אומרים בכך וכך אם אנו מרגישים בהם אין אנו מניחין אותם לצאת, ולא עוד אלא אנו נוטלין סייפות וכלי זיין והורגין בהם, אמר הקדוש-ברוך-הוא, הריני מוציאן בחצי היום, וכל מי שיש בו כח למחות יבא וימחה.

אף כאן במיתתו של משה נאמר בעצם היום הזה. לפי שהיו ישראל אומרים בכך וכך אם אנו מרגישים בו אין אנו מניחין אותו, אדם שהוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים והוריד לנו את המן והרגינו לנו את השליו והעלה לנו את הבשר ונתן לנו את התורה אין אנו מניחין אותו, אמר הקדוש-ברוך-הוא, הריני מכניסו בחצי היום וכו' (ספרי. רש"י)

יום פְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם (במדבר כט א')

השביעי כשנשמע תקיעת שופר נירא ונחרד ונשבר לבנו לפני הבורא, כי כך הוא טבע קול השופר - מרעיד ומחריד, כמ"ש אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו.

השמיני להזכיר יום הדין הגדול ולירא ממנו, שנאמר קרוב יום ה' הגדול וגו' יום שופר ותרועה.

התשיעי להזכירנו קבוץ נדחי ישראל ולהתאוות אליו, שנאמר בו והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים וגו'.

העשירי להזכירנו תחיית המתים ולהאמין בה, שנאמר בה כל יושבי תבל ושוכני ארץ (הם המתים הקמים בתחיה) כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו.

עוד שני טעמים שהיעב"ץ בסידורו מוסיף

האחד שהתקיעה היא התעוררות, להקיץ נרדמים מפשעים ואשמים, והתרועות לגנוח מלב, ולילל על הפסד הימים ואיבוד עולמים השני כנגד השטן המקטרג השונא, להחרידו ולבהלו.

בו וקול שופר חזק מאד, ונקבל על עצמנו מה שקבלו אבותינו על עצמם באמרם נעשה ונשמע.

הרביעי להזכירנו דברי הנביאים, שנמשלה הנבואה כתקיעת שופר שנאמר (יחזקאל ל"ג ד') ושמע השומע את קול השופר וגו'.

החמישי להזכירנו חורבן בית המקדש וקול תרועת האויבים, כמו שכתוב (ירמיה ד' י"ט) כי קול שופר שמעת נפשי תרועת מלחמה, וכשאנו שומעים קול השופר נבקש מאת ה' על בנין בית המקדש.

השישי להזכירנו עקידת יצחק שמסר נפשו לשמים, כן אנחנו נמסור נפשנו על קדושת שמו ויעלה זכרוננו לפניו לטובה.

עשרת הטעמים שרבי סעדיה גאון כותב מדוע רחמנא אמר תקעו בשופר

רבי סעדיה גאון כותב עשרה טעמים מדוע רחמנא אמר תקעו:

הראשון הוא, שבראש השנה ברא הקב"ה את העולם ומלך עליו, וכך עושים המלכים בתחילת מלכותם, שתוקעים לפניהם בחצוצרות ובקרנות להודיע ולהשמיע בכל המקומות התחלת המלכות, וכן אנו ממליכים את הבורא ביום זה, וזהו שכתוב "בחצוצרות ובקול שופר הריעו לפני המלך ד'".

השני, שר"ה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה, ותוקעים בו להכריז על ראשנו, כמי שמזהיר ואומר כל הרוצה לשוב ישוב, ואם לאו אל יקרא תגר כי אם על עצמו, וכן עושים המלכים, מזהירים את העם תחילה בקול כרוזא נפק לפרסם גזירתם, והעובר אחר שמיעת קול הכרוז אין שומעים לו טענות חסרון ידיעה והתנצלות.

השלישי להזכירנו מעמד הר סיני שנאמר

**ודון ידון אותנו במשפט, אדם שחי
עלי ארץ עם מפריעים ומשטינים
והמעכבים**

מדברי מרן הגר"ש הלוי ואזנר בעל 'שבת
הלוי' זיע"א

אָבינו מִלְפָּנֵי זְכוּר כִּי עֶפְרָא אֲנַחְנוּ

תפילה זו היא לנו ללימוד זכות, דאילו היו מודדים בשמים מעשינו במידות של מעלה, אין כל בריה יכולה לעמוד, כי גם שמים וכל צבאם לא זכו לפני הדר גאוונו, אבל מחסדי ה' שידו פרושה לקבל שבים, ולהחזירנו בתשובה שלימה, והקב"ה מקבל מה שאנו אומרים לפניו אבינו מלכנו זכור כי עפר אנחנו, ודון ידון אותנו במשפט אדם שחי עלי ארץ עם מפריעים ומשטינים והמעכבים, שיש כאן בעוה"ז מלעבדו כדבעי, ואז אולי יש תקוה.

אָבינו מִלְפָּנֵי הָרַם קָרָן יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ.

הנה החרפה הגדולה לנו בין הגוים הוא, שהם אומרים שהעם אשר יעודו הוא להיות מורה דרך לכל העמים בהנהגתו ובצביונו הוא רודף אחר חיי עוה"ז ככולם, ואיני מדבר על הפוקרים שבנו, אלא גם אלו שהם רוצים להתנהג עפ"י התורה, מ"מ כל מטרותם היא הרדיפה אחרי חיי עוה"ז, וברוב גם אחר המותרות, והעם אשר צריך להיות כמאמר הנביא (ישעי' ע"ב ב' ג') והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך, כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאמים ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה, ואיזה כבוד רואים כהיום, ואיזה כבוד ה' מפרסמים כהיום עמנו בכ"מ שהם. ע"כ אנו מתפללים, הרם קרן ישראל עמך, שאנחנו בעצמינו נרגיש הצורך ליעוד יותר גבוה ויותר נעלה מהרדיפה אחרי הבלי עוה"ז ותענוגיו הכלים, וכבר יבוא הזמן של ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות י"ט ו') (מתוך גליון מעינות הלוי ראש השנה תשפ"ד)

**וכי לא מצאנו מהיכן ללמוד רק
מגויה זקנה (אן אלטע ערב'קע)**

הגה"צ רבי אלימלך בירדמן שליט"א: הנה ילפינן (תוס' ר' ה' לג: ד"ה שיעור, בשם הערוך) 'מאה קולות' בתקיעת שופר דר"ה מ'ותייבב אם סיסרא' (שופטים ה כח), ולכאורה צריך ביאור,

וכי לא מצאנו מהיכן ללמוד רק מגויה זקנה (אן אלטע ערב'קע), אלא, כי ידוע מאמרים שמלאך מן השמים עמד וספר כל פעיה ופעיה וכאן גילו לנו שאפילו דמעותיה של ערביה זקנה אינם במקרה אלא כל דמעה שדמעו עיניה היה קצוב ושקול מן השמים, ומלאך 'ספרן' עד שהגיעה ל'מאה קולות' שהיו קצובין לה מן השמים. ק"ו לכל דמעה וכל פעולה קטנה של כל בר ישראל יהיה מי שיהיה, הכל מדוד ספור ומנוי מן השמים.

נפלאות מצינו בספר חסידים וז"ל: יש אדם שאינו זכאי שיקבל המקום תפילתו, אלא בעבור תוקף תחנונים ודמעת עיניו אשר תמיד בוכה ומתחנן, אעפ"י שאין בידו זכות ומעשים טובים מקבל הקב"ה תפילתו ועושה חפצו

(מלוקט מתוך באר הפרשה
ראש השנה תשפ"ד)

**על אף שחידושו של ה'ראשית חכמה'
אינו הדעה המקובלת והרווחת, בוודאי
שיש לנו להתחשב בדבריו**

מרן המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל: בימים אלו אנו מרבים באמירת י"ג מידות שהקב"ה גילה למשה רבינו, והבטיח לו עליהם הבטחה נשגבה, "כל זמן שישראל חוטאים יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם!"

ה'ראשית חכמה' מביא קושיית הגאונים שענינו הרואות שפעמים שאנו צועקים י"ג מידות בקול גדול ולא נענים? מחדש ה'ראשית חכמה' שלא מספיק אמירת י"ג המידות גרידא, אלא צריך גם מעשים! שנלך בדרכיו של הקב"ה ונדבק ב"ג מידותיו, 'מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון'. וכך דייק גם השל"ה הק' ממה שאמר הקב"ה למשה "יעשו לפני כסדר הזה" דמשמע עשייה, ולא רק אמירה בעלמא!

והנה משאר המפרשים שלא כתבו שההבטחה תלויה במעשים, נראה שהם הבינו בפשטות שההבטחה נאמרה על עצם אמירת י"ג מידות ואינה מותנית במעשים. אך על אף שחידושו של ה'ראשית חכמה' אינו הדעה המקובלת והרווחת, בוודאי שיש לנו להתחשב בדבריו, ועל כל פנים בוודאי שיש הבדל גדול אם רק אומרים את הי"ג מידות, או שגם מתעוררים על ידם ללכת בדרכי ה' ולנהוג כדרכיו.

ועל כן ראוי מאוד בזמן שאומרים את הי"ג מידות להתעורר לנהוג אותם הלכה למעשה, ועל כל פנים לפחות לעורר רצון לקיימם, ובוודאי שלא להסתפק באמירה גרידא!

(מתוך עבודת הימים הנוראים)

**מה תקנתה, אין לה כסף לצדקה, וגם
אין לה מה ללמוד כי לומדת מוסר**

משיחותיו של הגאון רבי אליהו מן שיבלט"א עם
מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל

ש. בנוסח התפילה ותערב לפניך עתירתנו כעולה
וכקרבן, מה הכוונה כקרבן הרי גם עולה זה קרבן? ת. קרבן שאינו כליל.

ש. אבל כליל מקודש יותר, ואם כעולה למה לי למימר קרבן?

ת. מכל מקום, אין בו אכילת אדם, ויש בשלמים מה שאין בעולה.

ש. פלונית בקשה לשאול, כי כמה פעמים עברה על האיסור..., והיא יראת שמים גדולה וזה היה כבר לפני 40 שנה, מה תקנתה, אין לה כסף לצדקה, וגם אין לה מה ללמוד כי לומדת מוסר, ותעניות וסניגופים גם אין לה אפשרות כיום?

ת. יש לדעת כי אין דבר העומד בפני התשובה.

ש. רק [שעם זאת] הרי היא מבקשת תיקון. חשב רבינו אולי כשתי דקות ואמר:

ש. תאמר 30 יום רצוף כולל שבת וערב שבת כל יום את התהילים כולו.
(מתוך 'כל משאלותיך')

צידה לדרך

הבו גודל - תניא מניין לאומר יהא שמייה רבא מברך שעונים אחריו לעלם ולעלמי עלמאי ת"ל הבו גודל לאלוקינו (ספרי).
תניא מנין לעומדים בבית הכנסת ואומרים ברוך ד' המבורך שעונים אחריהם ברוך ד' המבורך לעולם ועד, שנאמר כי שם ד' אקרא
הבו גודל לאלוקינו (ספרי)

ובאחד הימים החליט כי נמאסו לו בכיות הנהגים ונקיפות המצפון בעקבות עבודתו

אריה שאג מי לא ירא (עמוד 8 ח)

כתבו הקדמונים כי אריה הוא ראשי תיבות: אלול, ראש השנה, יום הכיפורים, הושענא רבה. היה הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל שואל: 'ראש השנה - הבנתי מדוע הוא שואג, היות והוא יום הדין. יום הכיפורים - יום חיתום גזר הדין - הבנתי, הושענא רבה - יום מסירת הפתקאות - הבנתי. אולם אלול?! מהי השאגה של חודש אלול, והלא חודש אלול נקרא 'ימי הרחמים והסליחות', ומדוע הוא שואג?

ביאר רבי ירחמיאל את פשר העניין כדרכו, על פי משל הלוקח ממחוזותינו. שוטר תנועה עמד באחד הצמתים בירושלים, ועשה את מלאכתו נאמנה. היה 'תופס' אנשים שעוברים על חוקי התנועה על ימין ושמאל, ורשימת הדו"חות שהיה רושם מידי יום ביומו הלכה והתארכה. אולם, גם לשוטר יש לב, ובאחד הימים החליט כי נמאסו לו בכיות הנהגים, וגם נקיפות המצפון הבאים בעקבות עבודתו הרעה קשים לו מאד. לפיכך פנה השוטר למפקדו ובפיו בקשה: 'אנא תעביר אותי למשימות אחרות במסגרת עבודת השיטור שלי' המפקד שהיה אגוז קשה לפיצוח, סירב בתוקף להעבירו מתפקידו. אולם השוטר שקצה נפשו מעבודתו אמר ועשה מעשה. הוא פנה לפנסיונר משועמם, והבטיח לו תשלום בתמורה לכך שיסע עם רכבו הלוך ושוב בכניסה לירושלים, ויאותר לנהגים הבאים מולו כי יש באזור ניידת משטרה. השוטר קיווה כי כך יבינו הנהגים את המסר, וימנעו מעבירות תנועה, וממילא תתיירר עבודתו מחוסר עוברי עבירות תנועה.

כך התנהלו להם העניינים על מי מנוחות, כאשר האדם שנשכר לעבודה משונה זו, עשה את מלאכתו על הצד היותר טוב. עד לאותו יום בהיר בו רכב דהר מעל המהירות המותרת, והגיע אל מול ניידת המשטרה. השוטר סימן לו לעצור והוא הצליח לעצור בקול חריקת בלמים מחרידה. 'מדוע נסעת מעל המהירות המותרת?' שאלו השוטר בפנים חמורות סבר. 'וכי לא ראית רכב שמאותת לך להאט את מהירותך?' 'לא שמת לב', ענה הנהג. 'לא שמת לב - למה?' תמה השוטר. 'לא שמת לב שיש כאן שוטר...' 'אם כן, אתה תשלם קנס כפול!' אמר לו השוטר בזעם.

'אני דאגתי לרכב המאותת לכל הנהגים שיתאימו את מצב נסיעתם לחוקי התנועה, ואתה מחליט להתעלם, ולא להתייחס לכך?'

אריה שאג מי לא יירא...

אלול זהו 'השוטר'. מגיע חודש אלול, ימי הרחמים והסליחות, הקדוש ברוך הוא מאותת לנו שנשוב בתשובה בטרם יהיה מאוחר חלילה. אולם, אנחנו אדישים, לא שמים על לב כי אוטוטו מגיעים ימי הדין והמשפט, הייתה לנו אפשרות לתקן ולשפר את מעשינו, ואנו לא השתנינו.

כי אף חודש אלול שואג כהוגן.

(מתוך הספר ירחמיאל)

אנשים החלו לצעוק לעברו בכל הכח, נשים התעלפו ובכו בחוסר אונים - אך הילד ממשיך לצחוק מבלי להבין את הסכנה הנוראה

ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין. לפקד על צבא מרום בדין. (נוסח התפילה לראש השנה)
הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: בשיחת מוסר שנשא רבי משה חברוני, ראש ישיבת חברון, בימים הנוראים בהיכל הישיבה, פתח והקריא את לשונו של רבי אמנון ממגנצא בפיוטו המרטיט: "ומלאכים יחפזון, וחיל ורעדה יאחזון, ויאמרו הנה יום הדין..." אינני מבין - סקר בעיניו את עשרות הבחורים שלפניו - מדוע המלאכים מפחדים כל כך ביום הדין? וכי יש להם יום דין בראש השנה? הלא אין להם בחירה! אין שום סיכוי שלא יעשו את רצון ה'. מובן שבני אדם ירעדו ויתחננו על נפשם, אך מדוע מלאך צריך לירוא ולפחד?

אם נרצה להבין את התשובה לכך - המשיך - ננסה לתאר לעצמנו בנין גבוה בן עשרים קומות, אשר בגגו אין שום מעקה או גדר. באחד הימים הבחינו אנשים כי בקצה הגג מתרוצץ ילד קטן, בן שלוש שנים לכל היותר, ומשחק בכדור. הילד התרוצץ מצד אל צד, ובכל רגע נתון עלול היה ליפול.

עמדו עשרות אנשים למרגלות הבנין, התבוננו מבועתים במחזה הנורא, וסומרו למקומם כמשותקים. עד שיעלו למעלה לתפוס את הילד, ביכולתו ליפול! החלו לצעוק לעברו: "ילד, רד משם!" אך הוא כלל לא שמע אליהם. המשיך לרוץ אחרי הכדור שלו, קורא קריאות שמחה, וכמעט מחליק מבלי משים למטה... אנשים החלו לצעוק לעברו בכל הכח, נשים התעלפו ובכו בחוסר אונים - אך הילד ממשיך לצחוק מבלי להבין את הסכנה הנוראה המרחפת תחת רגליו בכל עת ובכל שעה.

אוי, רבותי היקרים! - זעק רבי משה חברוני בחלל הישיבה - זהו המצב שבו אנו נמצאים ביום ראש השנה! המלאכים אינם רועדים על עצמם, הם רועדים מן המצב שלנו. הם רואים כיצד אנו משחקים כמו ילדים על פני תהום, ולא חשים כלל בסכנה האיזומה המתקרבת. הם זוחלים ורועדים בשבילנו.

הרי כעת נקבע לנו איזו שנה תהיה לנו בכל התחומים. כעת נקבע מה נרגיש, ומה יעבור עלינו בכל שניה ובכל רגע - כיצד ניתן, אפוא, להשאר שאננים!?

(מתוך הספר: ומתוק האור, ספר תפילתנו)

בנס מופלא הוא ניצל, אבל כיוון שעמד לפני כיתת יורים, שיערה אחת שחורה לא נשארה לו

סֶמֶר מִפְּחָדָךְ בְּשָׂרֵי וּמִמְשַׁפְּטֵיךָ יִרְאֵתִי (תהלים קיט קכ)

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א: פירוש מרעיש לפסוק 'סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי' שח הגאון הצדיק רבי שלמה בלוך זצ"ל, ששמע מפי רבו מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל, שהסביר את משמעות המילים באמצעות מעשה נורא:

היה בחור בן העיירה ראדין שהעלילו עליו כי הוא מרגל לטובת האויב, וחרצו את דינו. הצוררים לקחוהו מכלאו בכדי להעמידו מול כיתת יורים, והכל הצטערו ובכו לגורלו המר.

אך להפתעת כולם, כחלוף כמה שעות נפתחו דלתות בית המדרש, ו"בא הרוג ברגליו" - הבחור נכנס בעדן כשהוא בריא ושלם. לפליאת כולם, הסביר מה ארע: "כשניתנה ההוראה לירות בי, בדרך פלא הפסיקו הרובים כולם לעבוד... שום קליע לא נפלט. הם ניסו פעם ופעמיים, וכיוון שלפי אמונתם מי שניצל בדרך נס בעומדו לפני עונש מוות - משוחרר, שלחוני לדרכי ללא פגע".

"היודע אתה מה כן השתנה באותו בחור?" סיפר ה'חפץ חיים' לתלמידו. "הוא היה צעיר, בשנות העשרים לחייו, וכשהופיע אחרי הצלתו הפלאית - נהפך שערו השחור ללבן לחלוטין! בנס מופלא הוא ניצל, אבל כיוון שעמד לפני כיתת יורים, שיערה אחת שחורה לא נשארה לו בין שערותיו!" "וכך", סיים ה'חפץ חיים', "היתה הרגשתו של דוד המלך עליו השלום לפני ראש השנה! כי ברגע שאדם יודע שהוא עומד ברגעים הגורליים ביותר בחייו, אכן סומר בשרו מרוב יראת המשפט. אדם שחש שבעוד רגע הוא לא כאן, כל שערו עלול להפוך בן רגע ללבן בוהק..."

ואם דוד המלך כך, על אחת כמה וכמה כל אחד ואחד מאיתנו. כל יהודי צריך לחשוש מיום הדין הקרב ובא ולהתכונן כראוי לקראתו. ויש לדעת, כי כשם שחמורה היא ההתעלמות - כך מבורכת היא הרצינות ונטילת האחריות לידים. אם האדם שם אל ליבו את חומרת הימים, ומעורר בנפשו את משמעותם העמוקה של יום הדין, וחושש ומפחד מבואו - זה עצמו נחשב לו לזכות, כי הוא מכבד את המשפט ואת היושב בכיסא המשפט.

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

ומי שמתאמץ לא יודע לתקוע, שיבוא אלי אני יסביר לו

היה עשיר שהשקיע את כספו בתרנגול הברוקעל, ואיבד את כספו, והוא ביקש שאכנס איתו, לרבינו מרן הגר"ג אדלשטיין זצוק"ל. רבינו שמע הכל ואז אמר לו אין לי מה לעזור לך, כיוון שעכשיו התאריך כ'

שבט, תדאג שיזכירו לי בערב ראש השנה, כיון שכתוב בגמרא שמזונותיו של אדם קצובין מראש השנה לראש השנה.

בענין תקיעת שופר אמר מרן הגר"ג אדלשטיין זצוק"ל שאבא לימד אותם ברוסיה איך לתקוע, ומי שמתאמץ הוא לא יודע לתקוע, חבל, שיבוא אלי אני יסביר לו, זה חכמה ולא מלאכה, זה מקצוע.

תמיד באלול היה הרבה בעלי תוקעים שלימד אותם בסבלנות. כשהוא עצמו תקע, כולם ראו שלא התאמץ, והיה מחזיק את השופר ביד אחת והיד השניה היתה על הסטנדר.

(מפי תלמידו, נהגו ומשמשו הרה"ג רבי שמעון מרגליות שליט"א)

הוא פער פה, זרק אותי מהבית ואתה יודע מה הכי כאב? שהוא צעק עלי בשיניים שלי!

עלינו לשבח לאדון הכל (מתוך תפילת ראש השנה)

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצוק"ל: סיפר לי רופא שיניים: הגיע אדם, ופיו עיי חרבות נצרך לשיקום פה ולסת, שיקום חניכים והשתלת שיניים, עבודה סבוכה ומורכבת, רווית סבלנות ועמוסת אחריות. אנו עובדים לפי מחירון. הקליניקה יקרה, המזכירה והסייעת והטכנאי מקבלים משכורת, ומס הכנסה שותף ברווחים. והמומחיות והמוניטין, ובכלל, איני צריך להתנצל. עמד על המקח והוזיל בשליש, שיהיה. עוד נותר רווח.

הגיע ועבר שלב אחר שלב, ניקוי ושיקום ותותבת זמנית ושיניים קבועות, עולם אחר. וזהו, לא שילם פרוטה.

מה עמדת על המקח, אם לא חשבת לשלם. כדי שהמצפון יציק לו פחות. טילפנתי, שלחתי תזכורות, והתעלם. החלטתי, אעלה עליו הביתה, הרי מדובר בסכום נכבד. אמרתי לו: "אם קשה לך, נפרוס לתשלומים, נגיע להסדר". לא תאמין: הוא פער פה, תצלינה האזנים. זרק אותי מהבית. ואתה יודע מה הכי כאב? שהוא צעק עלי בשיניים שלי!

חוצפן, עז פנים, לפחות תעקור את השיניים ששתלתי לך, לפני שאתה צועק עלי ומסרב לשלם, ומשיב רעה תחת טובה...

זהו: "אשמנו", חטאנו לבורא יתברך. "בגדנו", השבנו רעה תחת טובה. אבל גם: "גזלנו", בחיים שהוא נתן לנו, בבריאות שהוא חנן אותנו, בכח שהוא העניק לנו, בזמן ששייך לו- בכל אלו, המרינו את פיו!?

זהו: "מלכויות", להכיר בכך שהכל שלו. שהוא אדון הכל, והוא יוצר בראשית!

את ברכת מלכויות בראש השנה פותחים אנו ב"עלינו לשבח לאדון הכל, לתת גדולה ליוצר בראשית". כמה זה מחייב אותנו ל"מלכויות", לקבלת עול, "כדי שתמליכנו עליכם!" "עלינו לשבח לאדון הכל", הכל שלו! ויותר: "לתת גדולה ליוצר בראשית".

(מתוך הספר: "והגדת" ראש השנה)

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אני לְדוּדִי
וְדוּדִי לִי

בהיותי בחור, למדתי בישיבה באמריקה. באחת השנים, צעקנו כ"כ את מלות התפילה, עד שהשכנים [הגויים] התחילו לזרוק חפצים לעבר הלונות בית הכנסת, כדי שנפסיק לצעוק.

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל על הסוד והנצח הטמונים בימים הנוראים

הקשר הזו יש לנו את הימים הנוראים. מצוי אצל ילדים שקשורים לצעצוע או לחפץ כלשהו ולא נפרדים ממנו אפילו כשהולכים לישון. כך, להבדיל, אמר דוד המלך "זכרתך על יצועי" (תהלים סג, ו). לפני לכתו לישון היה מרגיש קירבה את ה'. זו, אמנם, מדרגה גבוהה מאוד, אבל כל יהודי יכול לחוש זאת מספר פעמים ביום. תפילת שמו"ע זהו זמן שקבע הקב"ה לכל יהודי לשוחח עמו בלחש, בסוד, לפרק זמן של כמה דקות [משך הזמן תלוי כמובן בכל אחד ואחד]. בזמן הזה עוצם היהודי את עיניו ונמצא רק עם הקב"ה ומדבר אתו בלחש, בסוד. "המגביה קולו בתפילתו הרי זה מנביאי השקר" (ברכות כד, ב).

"דרשו ה' בהמצאו" (ישעיה נה, ו) אם אתה רוצה לחפש את ה' ולמצוא אותו, הזמן הכי ראוי לכך הוא בעשרת ימי תשובה. "קראוהו בהיותו קרוב".

ננסה לפחות פעם אחת בשמו"ע לחפש את היופי הזה. בפרט ביום כיפור, זו צריכה להיות השאיפה שלנו. אמנם בכל התפילות ניתן להגיע למדרגות נפלאות. אבל עלינו לתפוס איזשהו קשר אישי עם הקב"ה. להגיע לרגע של סוד שאינך יכול לספר אותו לאף אחד ואפילו לא לעצמך, רק אתה מרגיש שזו אמת. זה פירוש תפילה באמת.

כך צריכה להיות התפילה בעשרת ימי תשובה, אם לא כולה אז לפחות רגעים מסויימים ממנה. ננסה בכל הכוחות להגיע לכך ביום כיפור ולהמשיך את התחושה הזו גם אח"כ. אצל הרבה אנשים זה מורגש במקצת ביום כיפור, אבל אח"כ זה חולף. אך, אם זה נכנס לתוך האישיות של היהודי אזי הוא קנה נכס יקר, הוא זכה להגיע לכך שעבודתו בעשרת ימי תשובה לא היתה לחנם והצליח לבנות בימים אלו את דמות היהודי שבו.

יהי רצון שהקב"ה יעזור שתהיה לנו שנה טובה, וכתובה וחתומה טובה. (מתוך הספר שיחות - ימים נוראים)

השופר הוא כלי שהקב"ה ברא ושם בו תכונות מיוחדות. כשם שבעולם הגשמי יש לכל כלי את התכונה שלו, כן הדבר ברוחניות. לדוגמה, בתפילין אנו קושרים את ה"שמע ישראל" אל הלב ואל המוח. התכונה של שופר היא לתקוע. תקיעה פירושה לשבור. בכח השופר לפתוח דברים סגורים ולגלות סודות. במתן תורה, כשנתן הקב"ה את התורה, שהיתה עד אז גנוזה וחתומה, הוא פתח אותה ע"י שופר. בראש השנה, הקב"ה פותח את הגנוזות, את עומק האהבה שלו כלפי עמו".

יהודי שמגיע בבקר לביהכ"נ ומאמין שהקב"ה נמצא אתו ממש, פותח את הסיפור וחושב לעצמו: בסיפור כזה התפללו גם החת"ס והגר"א והחפץ חיים. הסיפור הזה לא מתחיל אתי, אלא, בעבר הרחוק של עם ישראל. ובנוסף לכך, בעומק מלות התפילה טמון סוד. ואם אני מגיע מאוחר ולכן מדלג על כמה פרקים מפסוקי דזמרה, הרי אני יודע מה הפסדת.

גם בימים הנוראים טמונים סוד ונצח. אפילו גדולי הדורות לא ידעו מה באמת קורה בימים אלו.

לכל אדם יש סוד שידוע רק לו. אם מישהו יבקש ממנו לגלות לו את סודו, הוא יכול לענות: זה לא העסק שלך; אבל הוא יכול גם לענות: את הסוד הזה אני לא יכול להסביר לך. אתה לא תבין.

בהיותי בחור, למדתי בישיבה באמריקה. באחת השנים, באמצע "ובא לציון" שלפני תפילת נעילה, צעקנו כ"כ את מלות התפילה, עד שהשכנים [הגויים] התחילו לזרוק חפצים לעבר חלונות בית הכנסת, כדי שנפסיק לצעוק. חששו שמהו קרה שם...

אם היה נישא אלי אחד מהגויים ושואל אותי מדוע אני צועק, לא הייתי יכול לענות לו, אלא, רק לומר: "סליחה, אבל אני לא יכול להסביר לך... זה סוד, אתה לא תבין!"

קשה לומר זאת, אבל אדם שלא מרגיש שיש לו איזו נקודת סוד עם הקב"ה חסר אצלו משהו בלב של היהודי, ובשביל למצוא את נקודת

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה